

СХВАЛЕНО

Педагогічною радою

Тетерівського ліцею

Жашківської міської ради

Черкаської області

Протокол №1 від 30.08.2022

ЗАТВЕРДЖУЮ

Наказом по закладу № 85 від 30.08.2022

Директор Тетерівського ліцею

Жашківської міської ради

Черкаської області

_____ Людмила НАУМЧУК

**ТЕТЕРІВСЬКОГО ЛІЦЕЮ
ЖАШКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ
на 2022-2023 НАВЧАЛЬНИЙ РІК**

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
ТЕТЕРІВСЬКОГО ЛІЦЕЮ
ЖАШКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ
2022-2023 н. р.

ЗМІСТ

Вступ	2
Розділ 1. Призначення ліцею та засіб його реалізації	3
Розділ 2. Опис «моделі» випускника закладу.....	4
Розділ 3. Цілі та завдання освітнього процесу ліцею.....	16
Розділ 4. Освітня програма ліцею та її обґрунтування.....	22
4.1. Освітня програма початкової освіти:.....	22
4.1.1. Освітня програма (1 - 2 класи)	25
4.1.2. Освітня програма (3- 4 класи)	28
4.2. Освітня програма базової середньої освіти (5 клас НУШ):.....	30
4.2.1. Робочий навчальний план.....	35
4.2.2. Загальний обсяг навантаження.....	36
4.2.3. Перелік модельних навчальних програм	36
4.2.4. Опис форм організації освітнього процесу.....	38
4.2.5. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.....	40
4.2.6. Орієнтовний перелік інструментів формувального оцінювання	41
4.2.7. Оцінювання навчальних досягнень учнів.....	48
4.3. Освітня програма базової середньої освіти (6– 9 класи).....	57
4.3.1. Загальний обсяг навантаження	57
4.3.2. Опис форм організації освітнього процесу.....	63
4.3.3. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення освіти.....	64
4.4. Освітня програма профільної середньої освіти (10 – 11 класи).....	70
4.4.1. Загальний обсяг навчального навантаження	70
4.4.2. Опис форм організації освітнього процесу	77
Розділ 5. Особливості організації освітнього процесу	83
Розділ 6. Показники (вимірники) реалізації освітньої програми.....	85
Розділ 7. Організація освітнього процесу для учнів з особливими освітніми потребами.....	89
Розділ 8. Нормативно-правова основа освітньої програми	89

ВСТУП

Відповідно до статті 1 Закону України «Про освіту» **«Освітня програма – єдиний комплекс освітніх компонентів (предметів вивчення, дисциплін, індивідуальних завдань, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання».**

Мета програми: окреслити рекомендовані підходи до організації закладом комплексу освітніх компонентів для досягнення обов'язкових результатів навчання (знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особливі якості, набуті у процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити, виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів).

Ресурсне забезпечення:

- створення умов для всебічного розвитку особистості в умовах нового Закону «Про освіту».
- застосування в ліцеї ефективної моделі профільної освіти на основі професійного самовизначення учнів, навчально-методичного та кадрового забезпечення.
- упровадження оптимальних умов для підвищення кваліфікації, методичної майстерності, творчої самореалізації та самовдосконалення кожного вчителя.
- забезпечення психологічної атмосфери для особистісно усвідомленої свободи організації педагогічної діяльності шляхом педагогіки партнерства.

Актуальність розроблення і реалізації освітньої програми обумовлена відповідністю державним стандартам загальної середньої освіти, моделюванням Тетерівським ліцеєм Жашківської міської ради Черкаської області власної освітньої траєкторії, здатної забезпечити випускників пріоритет на ринку праці.

Програма визначає основні шляхи розвитку ліцею. Вона скеровує педагогів до реалізації ціннісних пріоритетів особистості, задоволення освітніх потреб молоді, створення розвивального середовища, в якому б реалізувалася сучасна модель випускника ліцею як закладу загальної середньої освіти.

Освітня програма Тетерівського ліцею розроблена на термін, відповідно до тривалості освоєння кожного рівня освіти:

- Освітня програма початкової освіти (1-2 класи)
- Освітня програма початкової освіти (3-4 класи)
- Освітня програма базової середньої освіти (5 клас, НУШ)
- Освітня програма базової середньої освіти (6 – 9 класи)
- Освітня програма профільної середньої освіти (10 – 11 класи)

Розділ 1. Призначення ліцею та засіб його реалізації

Тетерівський ліцей розташований у с. Тетерівка Уманського району Черкаської області, який надає якісні освітні послуги мешканцям села та забезпечує:

- *реалізацію права громадян на здобуття сучасної, доступної та якісної освіти відповідно до вимог суспільства, запитів особистості й потреб держави;*
- *рівний доступ до здобуття повної загальної середньої освіти;*
- *пріоритетність гармонійного, морального, інтелектуального фізичного, художньо-естетичного розвитку здобувачів освіти, становлення їх духовного психічного та фізичного здоров'я;*
- *виховання громадянина демократичного суспільства;*
- *досягнення якісно нового рівня змісту освіти.*

Основними засобами реалізації призначення ліцею є:

- засвоєння здобувачами освіти відповідного рівня обов'язкового мінімуму змісту освітніх програм;
- комплексне використання інноваційних технологій і засобів навчання, що забезпечують якісне практичне застосування теоретичних знань навчальних дисциплін і допомагають вихованцям самостійно здобувати нові знання на базі сучасних засобів навчання, раціоналізувати працю педагогів;
- розвиток мотиваційної сфери особистості, яка здатна реалізувати свої потенційні можливості за будь-яких умов
- забезпечення компетентісно орієнтованого підходу до змісту освіти;
- створення ефективної системи профорієнтаційної роботи зі здобувачами освіти відповідно до вимог сучасних економічних відносин (поглиблене вивчення окремих предметів (у 2022-2023 н.р. відсутнє), інтеграція навчальної та позанавчальної діяльності);
- проведення моніторингу якості освітніх послуг, особистісного розвитку здобувачів освіти;
- уведення в навчальний план предметів і курсів, що сприяють поглибленню знань з предметів інваріантної складової, загальнокультурному розвитку особистості та формують гуманістичний погляд;
- встановлення тісного контакту закладу з сім'єю, організація роботи з батьківською та громадською спільнотою (педагогіка партнерства).

Реалізація освітніх програм спрямована на:

- створення умов для реалізації кожним учнем власного освітнього шляху, який відповідав би його навчальним можливостям, інтересам, здібностям, і в той же час забезпечував державні вимоги загальноосвітньої підготовки. Таке спрямування на життєвий успіх дасть змогу закладу освіти реалізувати основні стратегії вітчизняної освіти на сучасному етапі її розвитку і забезпечити належний рівень якості знань;
- формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для її успішної життєдіяльності;
- всебічний розвиток, виховання і соціалізацію особистості, яка усвідомлюватиме себе громадянином України;
- формування людини, здатної до життя в суспільстві і цивілізованій взаємодії з природою;
- формування громадянина, який прагне до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готовий до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності;
- формування в здобувачів освіти національної самосвідомості;
- активізацію життєвої позиції учнів у виборі професії за рахунок гармонійного поєднання професійного самовизначення, особистісного розвитку та творчого потенціалу;
- підвищення рівня конкурентоспроможності здобувачів освіти;
- виховання інтелектуальної еліти;
- надання індивідуально зорієнтованої педагогічної, психологічної та соціальної допомоги дітям, які мають додаткові (особливі) потреби у процесі навчання.;
- індивідуалізація навчально-виховного процесу з умовою забезпечення успішності навчання дитини з особливими освітніми потребами;
- подолання соціальних та психологічних бар'єрів, упровадження педагогіки партнерства.

Розділ 2. Опис «моделі» випускника закладу

Одне із завдань освітньої програми Тетерівського ліцею Жашиківської міської ради Черкаської області – підготувати ерудованого, інтелектуально розвиненого, конкурентоспроможного випускника закладу, готового до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадської активності, свідомого громадянина та патріота своєї країни.

Сучасний світ складний. Дитині недостатньо дати лише знання. Ще важливо навчити користуватися ними. Знання та вміння, взаємопов'язані з ціннісними орієнтирами учня, формують його життєві компетентності, потрібні для успішної самореалізації у житті, навчанні та праці.

Кожна дитина – неповторна, наділена від природи унікальними здібностями, талантами та можливостями. **Місія нашого ліцею** – допомогти розкрити та розвинути здібності, таланти і можливості кожної дитини на основі партнерства між учителем, учнем і батьками шляхом розвитку компетентностей.

Компетентність– динамічна комбінація знань, способів мислення, поглядів, цінностей, навичок, умінь, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність".

Ключові компетентності– ті, яких кожен потребує для особистої реалізації, розвитку, активної громадянської позиції, соціальної інклюзії та працевлаштування і які здатні забезпечити особисту реалізацію та життєвий успіх протягом усього життя.

Компетентний - означає **знаючий, обізнаний у певній галузі.**

Компетенція - коло питань, у яких особа має знання, досвід.

Діти, які зараз ідуть у перший клас, мають бути озброєні не лише знаннями, а й навичками та компетентностями.

Саме компетентно орієнтований підхід до навчання закладено в основу концепції НУШ, який доповнюють: принципи дитиноцентризму та педагогіки партнерства, новий зміст освіти, а також сучасне освітнє середовище – безпечне, доступне та дружнє до дитини.

Вчителі початкових класів нашого ліцею працюють над забезпеченням реалізації принципу наступності і логічної послідовності. Адже початкова школа має особливу місію: допомогти дитині оволодіти базовими знаннями та навичками. Досягнення очікуваних результатів Державного стандарту та Типових освітніх програм залежить не лише від нового освітнього середовища, засобів навчання, що оновлюються, різноманіття форм і змісту освіти, а насамперед завдяки ефективним методикам навчанням, які допоможуть учням легко засвоїти навчальний зміст і досягти очікуваних результатів.

Відповідати сучасним викликам має й зміст освіти, що відіграє особливу роль у реформі, без якої неможливе компетентно орієнтоване навчання.

Загальні компетентності НУШ включають 11 компетентностей.

Спільними для всіх компетентностей є такі вміння: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, здатність логічно обґрунтовувати позицію, творчість, ініціативність, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, здатність співпрацювати з іншими людьми.

1. Вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також

любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях.

2. **Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами**, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування.
3. **Математична компетентність**, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини.
4. **Компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій**, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе та навколишній світ шляхом спостереження та дослідження.
5. **Інноваційність**, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади.
6. **Екологічна компетентність**, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства.
7. **Інформаційно-комунікаційна компетентність**, що передбачає опанування основ цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях.
8. **Навчання впродовж життя**, що передбачає опанування умінь і навичок, необхідних для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі.
9. **Громадянські та соціальні компетентності**, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя,

усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність у житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, вміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних із різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікувати себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя.

10. **Культурна компетентність**, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості.

11. **Підприємливість та фінансова грамотність**, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Галузеві компетентності НУШ сформовано у вигляді вимог до обов'язкових результатів навчання та компетентностей здобувачів освіти визначено за 9 освітніми галузями.

1. Мовно-літературна
2. Математична
3. Природнича
4. Технологічна
5. Інформатична
6. Соціальна і здоров'язбережувальна
7. Громадянська та історична
8. Мистецька
9. Фізкультурна

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ. 5 КЛАС. НУШ

Ключові компетентності, якими мають оволодіти школярі після закінчення кожного з двох циклів – адаптаційного (5-6 класи) і базового предметного навчання (7-9 класи), та наскрізні вміння.

Перелік основних компетентностей виглядає так:

- вільне володіння державною мовою,
- здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами,

- математична компетентність,
- компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій,
- інноваційність,
- екологічна компетентність,
- інформаційно-комунікаційна компетентність,
- навчання впродовж життя,
- громадянські та соціальні компетентності,
- культурна компетентність,
- підприємливість і фінансова грамотність.

НАСКРІЗНІ ВМІННЯ

Наскрізні вміння формуються на всіх інтегрованих курсах або предметах. Вони є спільними для всіх компетентностей.

Перелік наскрізних умінь:

- читати з розумінням,
- висловлювати власну думку усно і письмово,
- критично та системно мислити,
- діяти творчо,
- виявляти ініціативність,
- здатність логічно обґрунтувати позицію,
- конструктивно керувати емоціями,
- оцінювати ризики,
- приймати рішення,
- розв'язувати проблеми.

Ключові компетентності здобувачів освіти 5-11 (12)-х класів (груп)

Опис оновлених ключових компетентностей

Ключова компетентність	Визначення і роль
Грамотність	<i>Грамотність — це здатність розрізняти, розуміти, висловлювати, створювати та інтерпретувати поняття, почуття, факти та думки усно та письмово, за допомогою візуальних, звукових та цифрових матеріалів у різних дисциплінах та контекстах.</i> Розвиток грамотності є фундаментом для подальшого навчання та лінгвістичної взаємодії. Залежно від контексту грамотність може формуватися рідною мовою, мовою навчання та/або офіційною мовою у країні або регіоні. <i>Основні знання, вміння, навички та ставлення, пов'язані з грамотністю:</i> Грамотність передбачає здатність ефективно спілкуватися та налагоджувати стосунки з іншими людьми належним і творчим способом.

	Вона також включає знання у сфері читання та письма і правильне розуміння письмової інформації. Грамотність передбачає певний словниковий запас у людини, знання граматики та функцій мови. Вона включає усвідомлення основних видів словесної взаємодії, літературних і не літературних текстів, а також основних рис різних стилів та реєстрів мови. Люди мають володіти навичками усного та письмового спілкування в різних ситуаціях, а також адаптувати своє спілкування до вимог ситуації. Ця компетентність також передбачає здатність шукати і використовувати різні типи джерел інформації, формулювати та висловлювати свої усні та письмові аргументи переконливо, відповідно до контексту. Позитивне ставлення до грамотності означає цінування естетичних якостей мови та інтерес до взаємодії з іншими, розуміння та використання мови у позитивний та соціально відповідальний спосіб.
Мовна	<i>Компетентність у мовах — це здатність ефективно використовувати різні мови для спілкування.</i> Базується на здатності розуміти, висловлювати та інтерпретувати поняття, факти, думки, почуття як усно, так і письмово. Включає уміння слухати, говорити, читати та писати у відповідних соціальних та культурних контекстах. <i>Основні знання, вміння, навички та ставлення, пов'язані з мовною компетентністю:</i> Використання словникового запасу, знання функціональної граматики різних мов та усвідомлення основних видів словесної взаємодії та реєстрів мов. Знання суспільних звичаїв, культурних аспектів та діалектів мов. Вміння розуміти розмовні повідомлення, ініціювати, підтримувати та завершувати бесіди, читати, розуміти та складати тексти з різним рівнем володіння різними мовами відповідно до особистих потреб. Важливими є уміння вивчати мови у системі формальної, неформальної та інформальної освіти протягом усього життя. Позитивне ставлення до мовної компетентності — це цінування культурної різноманітності, інтерес до різних мов і міжкультурного спілкування. Передбачає повагу до індивідуальних мовних особливостей кожної людини, зокрема до рідної мови осіб, які належать до меншин та/або є мігрантами.
Математика, науки, технології, інженерія (STEM)	<i>А. Математична компетентність — це здатність застосовувати логіко-математичне мислення для вирішення проблем у повсякденному житті.</i> Математична компетентність передбачає здатність і бажання застосовувати логічне та просторове мислення, а також презентації (формули, моделі, конструкції, графіки, діаграми). <i>Б. Компетенція в науці — це здатність і бажання використовувати знання та методологію для пояснення природного світу.</i> <i>Компетенції в технології та інженерії — це здатність застосовувати знання та методології з метою задовольнити людські потреби.</i> Компетентність у науках, технологіях та інженерії передбачає розуміння змін, спричинених діяльністю людини, та її особисту відповідальність за наслідки таких змін. <i>Основні знання, вміння, навички та ставлення, пов'язані з цією компетентністю:</i> <i>А. Необхідні знання в математиці</i> включають знання чисел, мір та структур, основних операцій та базових математичних презентацій, розуміння математичних термінів і понять та усвідомлення питань, на які математика може запропонувати відповіді.

	Люди мають володіти навичками застосування базових математичних принципів і процесів у контексті повсякденного життя вдома та на роботі (наприклад, фінансові навички), а також застосовувати й оцінювати логічні ланцюжки аргументів. Математична компетентність передбачає вміння математично обґрунтовувати, розуміти математичні докази і спілкуватися математичною мовою та використовувати відповідні засоби, зокрема статистичні дані та графіки. Позитивне ставлення до математики ґрунтується на повазі до істини і готовності шукати причини та оцінювати їхню дійсність. <i>Б. Для науки, технологій та інженерії основні знання</i> включають основні принципи природного світу, фундаментальні наукові концепції, теорії, принципи та методи, технології і технологічні продукти та процеси, а також розуміння впливу науки, техніки, інженерії та діяльності людини загалом на природу. Це дає можливість людям краще зрозуміти досягнення, обмеження та ризики наукових теорій та застосування технологій у суспільствах (у контексті цінностей, моральних питань, культури, прийняття рішень тощо). Вміння у цій сфері включають організацію процесу вивчення природи через контрольовані експерименти, застосування принципів наукового дослідження, здатність використовувати технологічні інструменти і машини, а також наукові дані для досягнення мети або отримання доказового рішення. Ця компетентність включає такі ставлення: цікавість, турбота про етичні проблеми, підтримка безпеки та екологічної стійкості, зокрема критичне оцінювання впливу технологічного прогресу на особистість, сім'ю, спільноту та світ загалом. Ставлення включають також готовність відкинути власні переконання, коли вони суперечать новим експериментальним висновкам.
Цифрова	<i>Цифрова компетентність — це впевнене, критичне і відповідальне використання та взаємодія з цифровими технологіями для навчання, професійної діяльності (роботи) та участі у житті суспільства.</i> Включає цифрову та інформаційну грамотність, комунікацію та співпрацю, створення цифрового контенту (зокрема програмування), кібербезпеку та вирішення проблем. <i>Основні знання, вміння, навички та ставлення, пов'язані з цифровою компетентністю:</i> Знання того, як цифрові технології можуть підтримувати спілкування, творчість та інновації. Обізнаність щодо їхніх можливостей, обмежень, впливів та ризиків. Розуміння загальних принципів, механізмів та логіки цифрових технологій. Знання базових функцій та використання різних пристроїв, програмного забезпечення та цифрових мереж. Знання правових та етичних принципів, пов'язаних із використанням цифрових технологій. Цифрова компетентність передбачає вміння використовувати цифрові технології для підтримки творчості, активного громадянства та соціальної інтеграції, співпраці з іншими людьми для досягнення особистих, соціальних або комерційних цілей. Навички включають можливість використання, доступу, фільтрування, оцінки, створення, програмування та обміну цифровим змістом. Важливими є вміння захищати інформацію, зміст, особисті дані, а також ефективно взаємодіяти з програмним забезпеченням, пристроями, штучним інтелектом або роботами. Взаємодія з цифровими технологіями та змістом передбачає відкрите та перспективне ставлення до їхньої еволюції. Водночас це потребує критичного аналізу

	обґрунтованості, надійності та впливу інформації і даних, які доступні через цифрові засоби, а також етичного, безпечного та відповідального підходу до використання цих інструментів.
Особиста, соціальна, навчальна	<i>Особиста, соціальна та навчальна компетентність — це здатність усвідомлювати внутрішні стани, ефективно управляти часом та інформацією, конструктивно працювати з іншими людьми, залишатися стійкими і керувати власним навчанням та кар'єрою.</i> Включає здатність справлятися з невизначеністю та складністю, учитися вчитися, підтримувати фізичне та емоційне благополуччя, співпереживати і конструктивно вирішувати конфлікти. <i>Основні знання, вміння, навички та ставлення, пов'язані з цією компетенцією:</i> Особиста, соціальна та навчальна компетенція передбачає знання компонентів здоров'я розуму, тіла і способу життя. Особиста компетентність передбачає вміння бути стійкими і здатними впоратися з невизначеністю та стресом. Особистісні навички включають здатність виявляти свої можливості, концентруватися, справлятися зі складністю, критично аналізувати ситуації та приймати рішення. Для успішних міжособистісних відносин та соціальної участі важливо розуміти кодекси поведінки та правила комунікації, прийнятні в різних суспільствах та середовищах. Соціально важливим є вміння конструктивно спілкуватися в різних середовищах, співпрацювати в командах та вести переговори. Воно передбачає толерантність, висловлення своєї та розуміння точок зору інших людей, а також здатність формувати і підтримувати впевненість і співчуття. Навчальна компетентність включає знання стилів сприйняття і стратегій навчання, своїх здатностей і потреб розвитку. Важливо знати різноманітні способи розвитку своїх здатностей через доступні засоби освіти, які підтримують базове навчання, професійну підготовку та можливості кар'єрного зростання. Навчальна компетентність передбачає здатність навчатися та працювати і спільно, і автономно, організувати та наполегливо здійснювати навчання, оцінювати прогрес і результати навчання. Важливим є вміння шукати підтримки, коли це доречно, ефективно керувати кар'єрою та соціальними взаємодіями. Особиста, соціальна і навчальна компетентність базується на позитивному ставленні до особистого, соціального та фізичного благополуччя та навчання протягом усього життя. Вона включає позитивне ставлення до співпраці, повагу до інших, наполегливість та цілісність, готовність до подолання упереджень та пошуку компромісів. Важливими є вміння визначати і ставити цілі, мотивувати себе, розвивати стійкість та впевненість, продовжувати навчатися протягом усього життя, аналізувати і вирішувати проблеми. Це підтримує і процес навчання, і здатність індивідуума долати перешкоди.
Громадянська	<i>Громадянська компетентність — це здатність діяти як відповідальні громадяни і повною мірою брати участь у соціальному житті.</i> <i>Основні знання, вміння, навички та ставлення, пов'язані з громадянською компетентністю:</i> Громадянська компетентність базується на розумінні базових ідей, пов'язаних з індивідуумами, групами, організаціями, суспільством, економікою та культурою. Вона включає усвідомлення цілей, цінностей та політики соціальних і політичних рухів, а також сталого розвитку, зокрема кліматичних та демографічних змін на глобальному рівні та їхніх основних причин.

	Важливим є також усвідомлення різноманітності та культурної самобутності різних суспільств і народів. Критичною для цієї компетентності є здатність ефективно взаємодіяти з іншими людьми в суспільних інтересах, зокрема щодо сталого розвитку суспільства. Йдеться про навички критичного мислення і конструктивної участі у діяльності громади та у прийнятті рішень на всіх рівнях — від місцевого і національного до європейського та міжнародного. Основою відповідального та конструктивного ставлення до громадянської компетентності є повага до прав людини. Це передбачає також бажання брати участь у демократичному ухваленні рішень на всіх рівнях, підтримання соціальної та культурної різноманітності, гендерної рівності, соціальної згуртованості, готовності поважати приватність інших людей та брати на себе відповідальність за навколишнє середовище. Інтерес до політичних та соціально-економічних подій та міжкультурного спілкування має бути основою для подолання упереджень, пошуку компромісів та забезпечення соціальної справедливості і правосуддя.
Підприємницька	<i>Підприємництво — це здатність реагувати на можливості та ідеї і перетворювати їх у цінності для інших.</i> Підприємництво означає вміння планувати й управляти проектами, що мають культурну, соціальну або комерційну цінність. Ця компетентність базується на навичках творчості, критичного мислення, вирішенні проблем, ініціативності, наполегливості та вмінні співпрацювати. <i>Основні знання, вміння, навички та ставлення, пов'язані з підприємницькою компетентністю:</i> Знання того, що існують різні контексти і можливості для перетворення ідей в особисту, соціальну та професійну діяльність, а також розуміння підходів до планування та управління проектами. Підприємливість потребує розуміння економічних та соціальних можливостей і викликів, з якими стикається роботодавець, організація чи суспільство. Необхідно знати етичні принципи й усвідомлювати свої сильні та слабкі сторони. Підприємницькі навички засновані на креативності, що включає уяву, стратегічне мислення, вирішення проблем, а також критичний аналіз творчих процесів та інновацій. Важливою є здатність приймати фінансові рішення стосовно цінності та вартості, ефективно спілкуватися та вести переговори з іншими, справлятися з невизначеністю, неоднозначністю та ризиком як невід'ємними частинами прийняття обґрунтованих рішень. Ставленнями, що характеризують підприємливість, є: почуття ініціативи, активності, пошуку, сміливості та наполегливості у досягненні цілей. Це також бажання мотивувати інших і цінувати свої ідеї, співпереживати і піклуватися про людей та світ, а також приймати відповідальність за етичність дій протягом усього процесу.
Культурна обізнаність та самовираження	<i>Культурна обізнаність та самовираження — це розуміння і повага до того, як ідеї і сенси у різних культурах творчо виражаються і передаються через різні галузі мистецтва і форми культури.</i> <i>Основні знання, вміння, навички та ставлення, пов'язані з цією компетентністю:</i> Компетентність передбачає знання місцевих, національних, європейських та світових культур, зокрема мов, спадщини, традицій, культурних продуктів. Включає розуміння різних способів передачі ідей між творцем, учасником та аудиторією в письмових, друкованих та цифрових текстах, театральних виставах, фільмах, танцях, іграх, мистецтві, дизайні, музиці, ритуалах та архітектурі, а також у гібридних формах.

Навички передбачають здатність виражати та інтерпретувати з емпатією образні та абстрактні ідеї, переживати емоції у різних сферах мистецтва і формах культури.

Важливо бути відкритим до різноманітності культурного самовираження, поважати його, а також дотримуватися етичних норм та бути відповідальним щодо інтелектуальної та культурної власності.

Позитивне ставлення також включає цікавість до світу, відкритість, готовність брати участь у культурному досвіді.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізнi лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні освітнього середовища. Наскрізнi лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Усі перелічені компетентності однаково важливі й взаємопов'язані. Кожну з них діти набувають під час вивчення різних предметів на всіх етапах освіти.

Спільними для всіх компетентностей є такі вміння:

- *уміння читати і розуміти прочитане*
- *уміння висловлювати думку усно і письмово*
- *критичне мислення*
- *здатність логічно обґрунтовувати позицію*
- *виявляти ініціативу*
- *творити*
- *уміння вирішувати проблеми, оцінювати ризики та приймати рішення*
- *уміння конструктивно керувати емоціями*
- *застосовувати емоційний інтелект*
- *здатність співпрацювати в команді.*

Сучасному українському суспільству потрібна інформована й компетентна особистість з демократичними поглядами, здатна неординарно мислити, генерувати свої ідеї та приймати нестандартні рішення.

Завдання ліцею – допомогти особистості виявити й реалізувати дані природою здібності з великою користю для себе та навколишнього світу. Саме ці аспекти були й залишаються пріоритетними в роботі педагогічного колективу нашого закладу.

На наш погляд, у сучасному світі обов'язково треба бути успішною особистістю. Для того, щоб стати успішним, потрібно дивитися вперед, бачити перед собою ціль, приймати правильні рішення, конструктивно діяти, а найголовніше – успіхом і перемогою завершувати свої справи.

Щоб гідно жити в сучасному світі, Особистість мусить бути компетентною в різних сферах діяльності. Наш ліцей має допомогти учням оволодіти технологіями життєтворчості, створювати умови для розкриття потенціалу самопізнання, самооцінки, саморегуляції та самореалізації для інтеграції в соціокультурний простір. Тому пріоритетною складовою педагогічного процесу в закладі є особистісно орієнтована взаємодія педагогів з учнями, за якої кожна дитина має право на своє «Я».

Тому випускник Тетерівського ліцею – це передусім людина творча, з великим потенціалом саморозвитку та самореалізації.

Складові моделі випускника, які характеризується широким спектром впливів особистості:

Випускник Тетерівського ліцею

Жашківської міської ради Черкаської області:

- ✓ уміє досконало, грамотно, самостійно працювати;*
- ✓ прагне до самоосвіти та вдосконалення;*
- ✓ бере активну участь у суспільно-культурному житті країни;*
- ✓ є свідомим громадянином, готовим відповідати за свої вчинки;*
- ✓ свідомо ставиться до свого здоров'я та довкілля;*

Випускник нашого закладу:

- мислить креативно, використовує весь свій творчий потенціал. Адже у сучасному світі людину цінують насамперед за її індивідуальність, унікальність ідей та професійних рішень, адже саме творчість рухає прогрес і допомагає невпинно вдосконалювати світ;

- є компетентним у ставленні до життя —потреба в самопізнанні, саморозумінні, самореалізації та інтелектуальній культурі.

Випускник початкових класів повинен мати:

упевненість у собі, відчуття повноцінності, старанність, працелюбність, самостійність, дисциплінованість, мотивацію досягнення успіху, повинен уміти слухати і чути, критично мислити і мати почуття самоконтролю. Опанувати

навички навчальної діяльності, прості навички самоконтролю навчальних дій, культуру поведінки і мови, основи особистої гігієни і здорового способу життя.

Випускник базової середньої освіти повинен володіти певними якостями і вміннями:

- на рівні вимог державних освітніх стандартів засвоїти загальноосвітні програми з усіх предметів навчального плану закладу;*
- опанувати систему розумових навичок (порівняння, узагальнення, аналіз, синтез, класифікацію, визначення головного);*
- оволодіти основами комп'ютерної грамотності;*
- знати свої громадянські права і вміти їх реалізувати;*
- оцінювати свою діяльність з погляду моральності та етичних цінностей;*
- дотримуватися правил культури поведінки і спілкування;*
- вести здоровий спосіб життя;*
- бути готовим до форм і методів навчання, використовуваних у старших класах.*

Випускник ліцею повинен:

- засвоїти на рівні вимог державних освітніх стандартів загальноосвітні програми з усіх предметів навчального плану закладу;*
- засвоїти зміст вибраного профілю навчання на рівні, що забезпечуватиме вступ до закладу вищої професійної освіти та подальше успішне навчання;*
- опанувати одну-дві іноземні мови на рівні поглибленого вивчення(у поточному навчальному році відсутнє) або базовому рівні;*
- опанувати основи комп'ютерної грамотності (програмування, навички технічного обслуговування);*
- оволодіти культурою інтелектуальної діяльності;*
- знати і поважати культуру України та інших народів;*
- поважати свою й чужу гідність;*
- поважати права, свободи інших людей;*
- дотримуватися правил культури поведінки і спілкування;*
- поважати свою працю та працю інших людей;*
- мати почуття соціальної відповідальності;*
- вести здоровий спосіб життя;*
- володіти способами отримання інформації;*
- прагнути духовного і соціального добробуту.*

Модель випускника **Нової Української Школи** – це необхідна основа для сміливих і успішних кроків у своє майбутнє. Всі інші здобутки у сфері компетентності може принести людині лише наполеглива цілеспрямована праця, бажання вчитися і ділитися досвідом з іншими.

Випускник компетентний у ставленні до життя — реалізує себе через самопізнання, саморозуміння та інтелектуальну культуру.

Наш випускник - свідомий громадянин і патріот своєї країни, готовий до сміливих і успішних кроків у майбутнє.

Розділ 3. Цілі та завдання освітнього процесу закладу

Тетерівський ліцей - це заклад освіти, який задовольняє пізнавальні інтереси дитини, плекає творчу особистість, створює умови для повноцінного інтелектуального, творчого, морального, фізичного розвитку дитини, примноження культури й духовності в усій різноманітності національних та світових зразків, тобто заклад самореалізації особистості, заклад життєтворчості.

Основна мета педагогічного колективу полягає у створенні навчального закладу, який відповідатиме вимогам сучасності, готуватиме не просто майбутніх громадян, а громадян Майбутнього.

Тетерівський ліцей:

- **заклад творчості для вчителів;**
- **заклад спокою для батьків;**
- **заклад радості для дітей.**

Цілі та задачі освітнього процесу на кожному рівні реалізації освітніх програм повинні бути обумовлені "моделлю" випускника, призначенням і місцем навчального закладу в освітньому просторі села, району, області. Вони повинні бути сформульовані конкретно, бути вимірними, досяжними, визначеними за часом, несуперечливими по відношенню одна до одної. Інакше кажучи, відповідати загальним вимогам, що пропонуються до визначення цілей і задач.

Створення такого середовища в закладі, яке б плекало творчу особистість, створювало умови для повноцінного інтелектуального, творчого, морального, фізичного розвитку дитини, формувало випускника закладу, спроможного реалізувати власний позитивний потенціал.

Перед навчальним закладом поставлені такі цілі освітнього процесу:

1. Забезпечити засвоєння учнями обов'язкового мінімуму змісту початкової, основної, середньої (повної) загальної освіти на рівні вимог державного освітнього стандарту;
2. Гарантувати наступність освітніх програм усіх рівнів;
3. Створити основу для адаптації учнів до життя в суспільстві, для усвідомленого вибору та наступного засвоєння професійних освітніх програм;
4. Формувати позитивну мотивацію учнів до навчальної діяльності;
5. Забезпечити соціально-педагогічні відносини, що зберігають фізичне, психічне та соціальне здоров'я учнів;

6. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників шляхом своєчасного та якісного проходження курсів перепідготовки;
7. Проведення атестації педагогів;
8. Цілеспрямоване вдосконалення навчально-матеріальної бази навчального закладу.

Завдання: реалізація ціннісних пріоритетів особистості, створення розвивального середовища, у якому б реалізувалася модель випускника, задоволення освітніх потреб не тільки обдарованої молоді, а й звичайних учнів, де всі стануть успішними в житті, здатними до інтеграції з європейським співтовариством.

Розділ 4. Освітня програма ліцею та її обґрунтування

Освітня програма Тетерівського ліцею Жашківської міської ради Черкаської області є наскрізною, оскільки охоплює освіту на I (початкова освіта), II (базова середня освіта), III (повна загальна середня освіта) ступенях навчання.

Програма розроблена на виконання Законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Постанов Кабінету Міністрів України від 20.04.2011 №462 та від 21.02.2018 №87 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти», від 24.07.2019 №688 «Про внесення змін до Державного стандарту початкової загальної освіти», від 23.11.2011 № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти», від 30 вересня 2020 р. № 898 «Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти» та на підставі типових освітніх програм, затверджених наказами МОН України, від 08.10.2019 №№1272, 1273, від 19.02.2021 №235, від 20.04.2018 №405, від 20.04.2018 №408(у редакції наказу МОН від 28.11.2019 №1493 зі змінами, внесеними наказом МОН від 31.03.2020 №464) «Про затвердження типових освітніх програм закладів загальної середньої освіти», від 12.08.2022 №743 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-2, 3-4 класів закладів загальної середньої освіти», від 19.02.2021 №235 «Про затвердження типових освітніх програм для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти».

Освітня програма передбачає досягнення здобувачами освіти результатів навчання (компетентностей), визначених відповідним Державним стандартом загальної середньої освіти.

Освітня програма містить:

- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за програмою;
- перелік, тривалість і взаємозв'язок освітніх галузей, предметів, логічна послідовність їх вивчення;
- загальний обсяг навчального навантаження на відповідному рівні загальної середньої освіти, його розподіл між галузями знань та навчальними предметами за роками навчання;
- опис очікуваних результатів навчання та компетентностей учнів;
- форми організації освітнього процесу, в тому числі в інклюзивних класах та за індивідуальною формою навчання;

- опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Освітня програма схвалюється педагогічною радою ліцею та затверджується директором, оприлюднюється на вебсайті ліцею.

На основі освітньої програми навчальний заклад складає та затверджує навчальний план на наступний навчальний рік, що конкретизує організацію освітнього процесу.

Навчальний план Тетерівського ліцею Жашківської міської ради Черкаської області охоплює інваріантну складову, сформовану на державному рівні, та варіативну складову, де передбачені години на вивчення окремих предметів інваріантної складової, упровадження курсів за вибором та індивідуальних занять.

Повноцінність загальної середньої освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної частин навчального плану. З метою виконання Державного стандарту освіти забезпечено викладання предметів інваріантної складової, що визначені Типовими навчальними планами для кожного класу, в повному обсязі.

Навчальний план зорієнтований на роботу ліцею за 5-денним навчальними тижнем.

Гранична наповнюваність класів встановлюється відповідно до Закону України "Про загальну середню освіту".

Загальний обсяг навчального навантаження

Кількість класів:

1–4 кл. – 4; 5–9 кл. – 5; 10-11 -2.

Орієнтовна кількість учнів:

1–4 кл. – 31; 5–9 кл. – 57; 10-11- 20.

Гранична наповнюваність класів встановлюється відповідно до Закону України «Про загальну середню освіту» (ст. 12).

Середня наповнюваність класів складає:

1–4 кл. – 9; 5–9 кл. – 11; 10-11 кл.- 10.

Всього класів – 11, учнів – 108, середня наповнюваність – 11.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1–4-х класів складає 3500 годин/навчальний рік: для учнів 1-го класу - 805 годин/навчальний рік, 2-го класу – 875 годин/навчальний рік, 3-го класу – 910 годин/навчальний рік, 4-го класу – 910 годин/навчальний рік.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 5–9-х класів складає 5600 годин/навчальний рік: для 5-го класу – 1085 годин/навчальний рік, 6-го класу – 1067,5 годин/навчальний рік, 7-го класу – 1120 годин/навчальний рік, 8-го класу – 1137,5 годин/навчальний рік, 9-го класу – 1190 годин/навчальний рік.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 10-11-х класів складає 2170 годин/навчальний рік: для 10-го класу – 1120 годин/навчальний рік, 11-го класу – 1050 годин/навчальний рік.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані Тетерівського ліцею Жашківської міської ради Черкаської області на 2022-2023

навчальний рік, затвердженому наказом по навчальному закладі № від 30.08.2022р. (додається).

Навчальні плани складені відповідно до Типових навчальних планів:

– для **1-2-х класів** – за Типовими освітніми програмами для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженими наказом МОН України від 12.08.2022 р. № 743 (Шиян Р.);

– для **3-4-х класів** – за Типовими освітніми програмами для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженими наказом МОН України від 12.08.2022 р. № 743 (Шиян Р.);

- для **5-х класів** – за Типовою освітньою програмою, затвердженою наказом МОН України від 19.02. 2021 р. № 235, таблиця 1;

- для **6-9-х класів** – за Типовою освітньою програмою, затвердженою наказом МОН України від 20.04.2018 № 405, таблиця 1;

-для **10-11 класів** – за Типовою освітньою програмою, затвердженою наказом МОН України від 20.04.2018 № 408 (у редакції наказу МОН від 28.11.2019 №1493 зі змінами, внесеними наказом МОН від 31.03.2020 №464).

Години варіативної складової передбачено на :

додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової:

1 клас - на вивчення математики, 1 година на тиждень;

2 клас - на вивчення математики, по 1 годині на тиждень;

Всього з варіативної частини виділено 11 годин.

Гранично допустиме навчальне навантаження учнів встановлено відповідно до вимог Закону України «Про загальну середню освіту» з урахуванням санітарно-гігієнічних норм.

Години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження, що передбачено Постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392, від 30 вересня 2020 р. № 898.

Порядок вивчення окремих навчальних предметів

Освітня галузь «Технології» у 5 класі реалізується через предмет «Технології», у 6-9-х класах реалізується через предмет «Трудове навчання», для учнів 10-11 класів – через предмет «Технології».

Предмети: «Трудове навчання», «Технології» реалізується варіативними модулями:

Клас	Назва модуля	Учитель
5	«Корисна річ для моєї родини» (технологія виготовлення підставки під гарячий посуд)	Підвезяний Микола Григорович
	«Інтер'єрна краса для оселі»	Підвезяний Микола Григорович
	«Сувенір мого краю»	Підвезяний Микола Григорович

	«Від народних традицій до сучасності»	Підвезяний Микола Григорович
6	«Закладка для книги»	Підвезяний Микола Григорович
	«Макет транспортного засобу»	Підвезяний Микола Григорович
	«Кухонне приладдя»	Підвезяний Микола Григорович
	«Ялинкова прикраса»	Підвезяний Микола Григорович
	«Торбинка для дрібничок»	Підвезяний Микола Григорович
	«Органайзер для рукоділля»	Підвезяний Микола Григорович
	«Писанка» (оберіг)	Підвезяний Микола Григорович
	«Підставка для випалювача»	Підвезяний Микола Григорович
7	«Елементи ландшафтного дизайну»	Підвезяний Микола Григорович
	«Органайзер»	Підвезяний Микола Григорович
	«Ключниця»	Підвезяний Микола Григорович
	«Підставка під гарячий посуд»	Підвезяний Микола Григорович
8	«Елементи ландшафтного дизайну»	Підвезяний Микола Григорович
	«Скринька»	Підвезяний Микола Григорович
	«Вішак для одягу»	Підвезяний Микола Григорович
	«Чохол для горнятка»	Підвезяний Микола Григорович
	«Підставка для гаджета»	Підвезяний Микола Григорович
9	«Обладнання та пристосування для навчальних кабінетів»	Підвезяний Микола Григорович
	«Вироби для власних потреб»	Підвезяний Микола Григорович
	«Мій імідж»	Підвезяний Микола Григорович
	«Мій власний стиль»	Підвезяний Микола Григорович
10	«Техніки декоративно-ужиткового мистецтва» (художня пірографія)	Підвезяний Микола Григорович
11	«Проектування як складова сучасного виробництва та життєдіяльності людини»	Підвезяний Микола Григорович
	«Креслення»	Підвезяний Микола Григорович

Предмет «Фізична культура» реалізується варіативними модулями:

Клас	Назва модуля
5 клас	Дитяча легка атлетика

	Панна (вуличний футбол)
	Баскетбол
	Волейбол
	Рухливі ігри
6-11 клас	Легка атлетика
	Футбол
	Гімнастика
	Баскетбол
	Волейбол

Розподіл семи годин інтегрованого предмету «Я досліджую світ» у 1 класі здійснюється між освітніми галузями таким чином:

- мовно-літературна – 2 години;
- математична – 1 година;
- природнича, технологічна, інформативна, соціальна і здоров'язбережувальна, громадянська та історична – разом 4 години.

Розподіл восьми годин інтегрованого предмету «Я досліджую світ» у 2 класі здійснюється між освітніми галузями таким чином:

- мовно-літературна – 2 години;
- математична – 1 година;
- природнича, технологічна, інформативна, соціальна і здоров'язбережувальна, громадянська та історична – разом 5 годин.

Розподіл семи годин інтегрованого предмету «Я досліджую світ» у 3,4 класі здійснюється між освітніми галузями таким чином:

- мовно-літературна – 2 години;
- математична – 1 година;
- природнича, технологічна, соціальна і здоров'язбережувальна, громадянська та історична – разом 4 годин.

Реалізація завдань мистецької освітньої галузі здійснюється через вивчення окремих предметів «Образотворче мистецтво» та «Музичне мистецтво» у 1-7 класах, у 8-9 класах - інтегрованого курсу «Мистецтво».

У межах галузі «Громадянська та історична галузь» у 5 класі вивчається курс «Вступ до історії України та громадянської освіти», в межах галузі «Суспільствознавство» у 6 класах – інтегрований курс «Всесвітня історія. Історія України» .

У 2022-2023 навчальному році визначено такий **порядок викладання предметів, на які виділено не цілу** (дробову: 0,5; 1,5; 2,5 тощо) кількість годин:

з/п	Назва навчального предмету	Спрямування	Клас	Кількість годин за робочим навчальним	Кількість годин	
					I семестр	II семестр

				ПЛАНОМ		
Українська мова	Навчальний предмет інваріантної складової	6	3,5	3	4	
		7	2,5	3	2	
Історія України	Навчальний предмет інваріантної складової	8	1,5	2	1	
		9	1,5	1	2	
Географія	Навчальний предмет інваріантної складової	9	1,5	2	1	
Хімія	Навчальний предмет інваріантної складової	7	1,5	1	2	
Інформатика	Навчальний предмет інваріантної складової	5	1,5	1	2	
Зарубіжна література	Навчальний предмет інваріантної складової	5	1,5	2	1	
Іноземна мова (англ.)	Навчальний предмет інваріантної складової	5	3,5	3	4	
Етика	Навчальний предмет інваріантної складової	5	0,5	1	-	
Інформатика	Навчальний предмет інваріантної складової	10	1,5	1	2	
		11	1,5	2	1	
Технології	Навчальний предмет інваріантної складової	10	1,5	2	1	
		11	1,5	1	2	
Захист України	Навчальний предмет інваріантної складової	10	1,5	1	2	
		11	1,5	2	1	
Історія України	Навчальний предмет інваріантної складової	10	1,5	2	1	
	Навчальний предмет інваріантної складової	11	1,5	1	2	
Географія	Навчальний предмет інваріантної складової	10	1,5	1	2	

4.1. Освітня програма початкової освіти

Освітня програма початкової освіти окреслює підходи до організації єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової освіти.

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років (відповідно до Закону України «Про освіту»).

ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОГО НАВАНТАЖЕННЯ

Загальний обсяг годин : 3500 годин

для 1 класу – 805 годин /навчальний рік

для 2 класу – 875 годин /навчальний рік

для 3 класу – 910 годин /навчальний рік

для 4 класу – 910 годин /навчальний рік

Програма забезпечує взаємозв'язки окремих предметів, курсів за вибором, їх інтеграцію та логічну послідовність вивчення які будуть подані в рамках навчальних планів:

Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості.

Початкова освіта має такі цикли, як 1—2 і 3—4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреби дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

Навчання у школі I ступеня (початкова освіта) здійснюється за такими освітніми галузями:

для 1-4 класів (Шиян Р.Б., цикл I (1-2 класи) , цикл II (3-4 клас)

9 освітніх галузей НУШ:

- мовно-літературна
- математична
- природнича
- технологічна
- інформатична
- соціальна і здоров'язбережувальна
- громадянська та історична
- мистецька
- фізкультурна

При визначенні гранично допустимого навантаження учнів ураховані санітарно-гігієнічні норми та нормативну тривалість уроків у 1 класах – 35 хвилин, 2-4 класах – 40 хвилин.

Варіативність змісту початкової освіти реалізується також через запровадження в навчальних програмах резервного часу, що створює простір для задоволення освітніх потреб учнів, вирівнювання їх досягнень, розвитку наскрізних умінь тощо.

Збереження здоров'я дітей належить до головних завдань ліцею. Тому формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється не лише в рамках предметів "Фізична культура" та "Основи здоров'я", а інтегрується у змісті всіх предметів інваріантної та варіативної складових навчальних планів.

Варіативна складова навчальних планів використовується на підсилення предметів інваріантної складової, а саме в 1,2 класах – (по 1 годині з математики на тиждень).

Вимоги до обов'язкових результатів навчання визначаються з урахуванням компетентнісного підходу до навчання, в основу якого покладено ключові компетентності:

- вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;
- здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;
- математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;
- компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;
- інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;
- екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного

використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;

-інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

-навчання впродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

-громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

-культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

-підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Основою формування ключових компетентностей є досвід здобувачів освіти, їх потреби, які мотивують до навчання, знання та вміння, які формуються в різному освітньому середовищі (ліцеї, родині), різноманітних соціальних ситуаціях і зумовлюють формування ставлення до них. Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння, як читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

Компетентності здобувачів освіти визначено за такими освітніми галузями, які забезпечують формування всіх ключових компетентностей.

4.1.1. Освітня програма 1-2-х класів

Учні 1-2-х класів навчатимуться за Типовою освітньою програмою (за редакцією Р.Б.Шияна), затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 №743 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-2 та 3-4 класів закладів загальної середньої освіти».

У програмі визначено вимоги до конкретних очікуваних результатів навчання; коротко вказано відповідний зміст кожного навчального предмета чи інтегрованого курсу.

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Зміст програми має потенціал для формування у здобувачів всіх **ключових компетентностей**. Спільними для всіх ключових компетентностей є такі **вміння**: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

- мовно-літературна - включає українську мову та літературу, іноземну мову (англійська);
- математична - спрямована на формування математичної та інших ключових компетентностей;
- природнича - має на меті формування компетентностей в галузі природничих наук, основи наукового світогляду, становлення відповідальної природоохоронної поведінки у навколишньому світі;
- технологічна - формування компетентностей в галузі техніки і технологій, здатності до зміни навколишнього світу засобами сучасних технологій;
- інформативна - формування інформаційно-комунікаційної компетентності, здатності до розв'язання проблем з використанням цифрових пристроїв для розвитку, самовираження, здобуття навичок безпечної діяльності в інформаційному суспільстві;
- соціальна і здоров'язбережувальна - формування соціальної компетентності, активної громадянської позиції, підприємливості, розвиток самостійності, застосування моделі здорової та безпечної поведінки, збереження власного здоров'я та здоров'я інших;
- громадянська та історична - формування громадянської та інших компетентностей, готовності до змін шляхом осмислення зв'язків між минулим і сучасним життям, активної громадянської позиції, набуття досвіду життя в соціумі з урахуванням демократичних принципів;

- мистецька - формування цінностей у процесі пізнання мистецтва та художньо-творчого самовираження, поваги до національної та світової мистецької спадщини;
- фізкультурна - формування мотивації до занять фізичною культурою і спортом для забезпечення гармонійного фізичного розвитку, вдосконалення життєво необхідних рухових умінь та навичок.

Мовно-літературна освітня галузь в 1-2 класах реалізується через навчальний предмет «Українська мова».

Математична освітня галузь реалізується через предмет «Математика».

Іншомовна освіта як органічна складова мовно-літературної освітньої галузі представлена навчальним предметом «Англійська мова».

Громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна, природнича, реалізується через інтегрований предмет «Я досліджую світ». Розподіл годин в рамках цього інтегрованого курсу розподіляється наступним чином:

мовно-літературна – 2 години,

математична - 1 година;

природнича, технологічна, інформатична, соціальна та здоров'язбережувальна , громадянська та історична – разом 4 для 1 класу, 5 – для 2 класу.

Мистецька галузь - через предмети «Образотворче мистецтво» та «Музичне мистецтво».

Фізкультурна галузь реалізується через предмет «Фізична культура».

З варіативної складової виділено години на підсилення предметів інваріантної складової:

Навчальний предмет	Клас	Кількість годин на тиждень	
Математика	1	1	
Математика	2	1	
Навчальні предмети		Кількість годин на тиждень	
		1 клас	2 клас
Інваріантна складова			
Українська мова		5	5
Іноземна мова (англійська)		2	3
Математика		3	3
Я досліджую світ		7	8
Мистецтво : образотворче мистецтво		1	1
Мистецтво : музичне мистецтво		1	1
Фізична культура		3	3
Усього		19+3	21+3
Варіативна складова		1	1
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять			
Математика		1	1

Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження учня	20	22
Всього	23	25
Кількість здобувачів освіти	8	8

4.1.2. Освітня програма для 3-4-х класів

Учні 3-4-х класів навчатимуться за Типовою освітньою програмою (за редакцією Р.Б.Шияна), затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 №743 «Про затвердження типових освітніх та навчальних програм для 1-2 та 3-4 класів закладів загальної середньої освіти».

Назва освітньої галузі	Класи	Кількість годин на тиждень	
		3 клас	4 клас
<i>Інваріантний складник</i>			
Українська мова		5	5
Іноземна мова (англ.)		3	5
Математика		4	4
Я досліджую світ (природознавча, громадянська й історична, соціальна, здоров'язберезувальна галузі)		7	7
Інформатична		1	1
Мистецька		1	1
Фізкультурна*		3	3
Усього		22+3	22+3
Варіативна складова		1	1
Індивідуальна година		1	1
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження учня		23	23
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету (з урахуванням поділу класів на групи)		26	26
Кількість здобувачів освіти		10	5

* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів.

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;

- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Зміст програми має потенціал для формування у здобувачів освіти таких ключових компетентностей:

- 1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;
- 2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;
- 3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;
- 4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;
- 5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;
- 6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;
- 7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;
- 8) навчання впродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб,

визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного з здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

4.2. Освітня програма базової середньої освіти

Освітня програма загальної середньої освіти II ступеня (базова середня освіта) розроблена на виконання Закону України «Про освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти» відповідно до Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня (наказ Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 405) з навчанням українською мовою . Постанова Кабінету Міністрів України № 898 від 30.09.2020 «Про затвердження Державного стандарту базової середньої освіти».

Для учнів 5 класу - відповідно Типової освітньої програми, затвердженої наказом №235 від 19.02.2021.

Для учнів 6-9 класів - відповідно Типової освітньої програми, затвердженої наказом №405 від 20.04.2018.

Освітня програма окреслює організацію закладом єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти, визначає: загальний обсяг навчального навантаження, очікувані результати навчання учнів. рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти, вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією Типовою освітньою програмою.

ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОГО НАВАНТАЖЕННЯ

Загальний обсяг годин :

для 5 класу –1085 годин /навчальний рік

для 6 класу – 1067,5 годин /навчальний рік

для 7 класу – 1120 годин /навчальний рік

для 8 класу – 1137,5 годин /навчальний рік

для 9 класу – 1190 годин /навчальний рік

Варіативна складова визначена з урахуванням особливості організації освітнього процесу та індивідуальних освітніх потреб учнів. Варіативна складова використана на:

- збільшення кількості годин на вивчення предметів інваріантної складової, які використовуються на вивчення тем передбачених навчальною програмою академічного рівня
- запровадження курсів за вибором :
 - 5 клас: «Народознавство» (1 год.),
 - «STEM» (1 год.);
 - 6 клас: «Етика» (1 год.);
 - 7 клас: «Екологія» (1 год.);
 - 8 клас: «Екологія» (1 год.);
 - 9 клас: « Основи медіаграмотності» (1 год.).

Формування варіативної складової відбувається на підставі побажань учнів, за навчальними програмами затвердженими Міністерством освіти і науки України.

Під час розподілу варіативної складової навчального плану враховано гранично допустиме навантаження на одного учня, уроки фізичної культури при визначенні цього показника не враховувались. .

Збереження здоров'я дітей належить до головних завдань ліцею. Тому формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється не лише в рамках предметів "Фізична культура" та "Основи здоров'я", а інтегрується у змісті всіх предметів інваріантної та варіативної складових навчальних планів.

Змістове наповнення предмета «Фізична культура» заклад освіти формує самостійно з варіативних модулів відповідно до статево-вікових особливостей учнів, їх інтересів, матеріальнотехнічної бази навчального закладу, кадрового забезпечення, регіональних та народних традицій.

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюються відповідно до Закону України "Про загальну середню освіту".

4.2. Освітня програма базової середньої освіти (5 клас НУШ)

Ідея компетентнісного підходу до сучасної освіти є наскрізною і визначальною на сьогоднішній день. Надання пріоритетів формуванню у дітей готовності здобувати знання самостійно протягом усього життя поставило нагальну потребу у виробленні власної концепції розвитку школи, яка прокладає стратегічний напрям у роботі колективу закладу, допомагає поєднати цілі та очікуваний результат, усвідомити їх усім учасникам навчально-виховного процесу. *Серед сучасних моделей освіти виділяють модель 4К, що включає чотири ключові компетентності, що починаються з букви «К»: креативність, комунікація, кооперація (співпраця),*

критичне мислення. Важливим показником життєвої компетентності школяра, його життєздатності, спроможності правильно орієнтуватися у життєвих реаліях та допомагати розв'язувати проблеми є цілісне світобачення. Тому освітня діяльність у 5 класі має спрямовуватись на сформованість базових особистісних якостей дитини, таких як: міжособистісна злагода, міжособистісне партнерство, самостійність, чуйність, шанобливість, допитливість, спостережливість, креативність, розсудливість.

Організація освітньої діяльності в 5 класі (Наказ МОН України № 235 від 19.02. 2021р.)

«Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти» у 2022/2023 навчальному році здійснюватиметься відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р - <https://cutt.ly/OyA9z5p>), Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898. Основним документом, що забезпечує досягнення учнями визначених відповідним Державним стандартом вимог до обов'язкових результатів навчання учнів є освітня програма закладу загальної середньої освіти.

Реалізація призначення закладу здійснюється через забезпечення в освітній діяльності таких принципів:

- гуманізм як норма поваги до особистості та основа побудови партнерського спілкування з дитиною;
- інтеграційні засади побудови та організації освітнього процесу;
- визнання самоцінності кожного вікового періоду та орієнтація на вікові особливості;
- створення сприятливих умов для формування і розвитку у дитини пізнавальних, психічних процесів, належної спрямованості на активність у соціумі, конструктивних мотивів поведінки, самосвідомості, позитивної самооцінки, самоповаги та шанобливого ставлення до тих, хто її оточує;
- урахування індивідуальних інтересів, здібностей, темпу розвитку дитини.

Завдання освітніх ліній у 5 класі реалізуються на основі тематичного планування за принципом методичного конструктора та інтегрованого підходу до змісту та організації освітньої діяльності. Побудова освітнього процесу на засадах інтегрованого підходу забезпечує єдність та взаємопов'язаність усіх освітніх ліній у кожній темі, що реалізується як цілісна змістова та діяльнісна одиниця освітнього процесу. Основними формами організованої освітньої діяльності 5- класників є щоденні інтегровані заняття, індивідуально-групові заняття різної пізнавальної та продуктивної спрямованості.

Зберігаючи наступність із початковою школою забезпечуємо подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формуємо здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховуємо ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я. Зміст програми дає можливість формування у здобувачів освіти **таких ключових компетентностей**:

1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2) здатність спілкуватися українською та англійською мовами, що передбачає активне використання української мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади; можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади; б) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміння важливості збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання упродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість.

Загальний обсяг річного навчального навантаження для закладів із навчанням українською мовою (5-6 класи) **згідно з типовим планом** наведено в Таблиці 1.

Таблиця 1

Назва освітньої галузі	Навчальне навантаження	5 клас			6 клас		
		Рекомендоване*	Мінімальне*	Максимальне*	Рекомендоване*	Мінімальне*	Максимальне*
Мовно-літературна **	На тиждень	11	10	13	11	10	13
	На рік	385	350	455	385	350	455
Математична	На тиждень	5	4	6	5	4	6
	На рік	175	140	210	175	140	210
Природнична	На тиждень	2	1,5	3	4	2	5
	На рік	70	52,5	105	140	70	175
Соціальна і здоров'я-збережувальна	На тиждень	1,5	1	3	1,5	1	3
	На рік	52,5	35	105	52,5	35	105
Громадянська та історична	На тиждень	1	1	2	2	1,5	3
	На рік	35	35	70	70	52,5	105
Технологічна	На тиждень	2	1	3	2	1	3
	На рік	70	35	105	70	35	105

Інформатична	На тиждень	1,5	1	2	1,5	1	2
	На рік	52,5	35	70	52,5	35	70
Мистецька	На тиждень	2	1	3	2	1	3
	На рік	70	35	105	70	35	105

Фізична культура***	На тиждень	3	3	3	3	3	3
	На рік	105	105	105	105	105	105
Усього	На тиждень	29			32		
	На рік	1015			1120		
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, вибіркового освітніх компонентів, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	На тиждень	2			2		
	На рік	70			70		
Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)	На тиждень	31			34		
	На рік	1085			1190		
Гранично допустиме навантаження учнів****	На тиждень	28			31		
	На рік	980			1085		

4.2.1. Робочий навчальний план

Робочий навчальний план для 5 класу розроблено за Типовою освітньою програмою для 5-6 класів, затвердженою наказом МОН основі типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом МОН № 235 від 19.02.2021р.

Навчальний план (5 клас)

	Інваріантна складова	5	Разом
Освітні галузі	Навчальні предмети	Укр. мова	
Мовно-літературна	Українська мова	4	
	Українська література	2	
	Зарубіжна література	1,5	
	Іноземна мова(англ.)	3,5	
Математична	Математика	5	
Природничка	Пізнаємо природу	2	
Соціальна і здоров'язбережувальна	Здоров'я, безпека та добробут	1	
	Етика/курси морального спрямування	0,5	
Громадянська та історична	Вступ до історії України	1	
Інформатична	Інформатика	1,5	
Технологічна	Технології	2	
Мистецька	Образотворче мистецтво	1	

	Музичне мистецтво	1	
Фізична культура	Фізична культура	3	
Разом		26+3	
Варіативна складова (курси за вибором)		2	
Гранично допустиме навчальне навантаження		28	
ВСЬОГО		28+3	

Керуючись показниками загальної кількості навчального навантаження, визначеними в Таблиці 1 за галузями, визначено обсяг **фактичного річного навантаження** для 5-6 класів, заповнивши колонку «Кількість годин» у Таблиці 2.

4.2.2. Загальний обсяг навчального навантаження для 5 класу

Таблиця 2

Назва освітньої галузі	Навчальне навантаження	Кількість годин 5 клас	
Мовно-літературна **	На тиждень	11	
	На рік	385	
Математична	На тиждень	5	
	На рік	175	
Природнича	На тиждень	2	
	На рік	70	
Соціальна і здоров'я- збережувальна	На тиждень	1,5	
	На рік	52,5	
Громадянська та історична	На тиждень	1	
	На рік	35	
Технологічна	На тиждень	2	
	На рік	70	
Інформатична	На тиждень	1,5	
	На рік	52,5	
Мистецька	На тиждень	2	
	На рік	70	
Фізична культура***	На тиждень	3	
	На рік	105	
Усього	На тиждень	26	
	На рік	910	
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, вибіркового освітніх компонентів, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	На тиждень	2	
	На рік	70	
	На тиждень	31	

Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)	На рік	1085	
Гранично допустиме навантаження учнів****	На тиждень	28	
	На рік	980	

Розділ 4. 2.3. Перелік модельних навчальних програм для 5 класу

Освітня галузь	Модельна навчальна програма	
	назва	автор(и)
Мовно-літературна (українська мова, українська та зарубіжна літератури)	Мова - Модельна навчальна програма «Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти Літератури : Модельна навчальна програма «Українська література .5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти» . «Зарубіжна література .Модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти» .	Заболотний О.В., Заболотний В.В. та ін. (наказ МОН від 12.07.2021 №795) Архипова В.П., Січкач С.І., Шило С.Б. (наказ МОН від 12.07.2021 №795) (наказ МОН від 12.07.2021 №795)
Мовно-літературна (іншомовна освіта)	Іноземна мова 5-9 класи для закладів загальної середньої освіти	Редько В.Г., Шаленко О.П., Сотнікова С.І., Коваленко О.Я., Коропецька І.Б., Якоб (наказ МОН від 12.07.2021 №795)
Математична	Модельна навчальна програма «Математика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти»	Істер О.С.(наказ МОН від 12.07.2021 №795)
Природнича	«Пізнаємо природу». 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти	Коршевніюк Т.В. (наказ МОН від 12.07.2021 №795)
Громадянська та історична освіта	Модельна навчальна програма «Вступ до історії України та громадянської освіти. 5 клас» для закладів загальної середньої освіти	Бурлака О. В., Власова Н. С., Желіба О. В. та ін. (наказ МОН від 12.07.2021 №795)

Соціальна та здоров'язбережна	«ЗДОРОВ'Я, БЕЗПЕКА ТА ДОБРОБУТ» 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти	Шиян О. та ін. (наказ МОН від 12.07.2021 №795)
Технологічна	Модельна навчальна програма "Технології. 5-6 класи" для закладів загальної середньої освіти»	Терещук А.І, Абрамова О.В. та ін. (наказ МОН від 12.07.2021 №795)
Інформатична	Модельна навчальна програма. «Інформатика. 5-6 клас» для закладів загальної середньої освіти	Морзе Н.В., Барна О.В.(наказ МОН від 12.07.2021 №795)
Мистецька	Модельна навчальна програма «Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти»	Івасюк О. М., Комаровська О. А., Кізілова Г. О., Лемешева Н. А., Лобова О. В.

4.2.4. Опис форм організації освітнього процесу

Освітній процес організовується у Тетерівському ліцеї в безпечному освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, їхніх освітніх потреб.

Освітня програма ліцею передбачає досягнення здобувачів освіти сукупності компетентностей, що є базою для подальшого особистісного розвитку в умовах шкільного навчання. Особливий акцент здійснюється на здатність дітей встановлювати асоціативні зв'язки, взаємозв'язки між об'єктами і явищами навколишнього світу, робити умовисновки та висловлювати судження. Ці характеристики засвідчують сформованість цілісних світоглядних уявлень і є результатом упровадження засад інтеграції в освітньому процесі.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти. Базова середня освіта здобувається, як правило, після здобуття початкової освіти. Діти, які здобули початкову освіту на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти за інших умов.

Перелік освітніх галузей. Типову освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

Мовно-літературна (МОВ)
Математична (МАО)
Природнича (ПРО)
Технологічна (ТЕО)
Інформатична (ІФО)
Соціальна і
здоров'язбережувальна (СЗО)
Громадянська та історична (ГІО)
Мистецька (МІО)
Фізична культура (ФІО)

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Рекомендовані форми організації освітнього процесу.
Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відеоуроки тощо.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності.

Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, за виконання яких звітують перед вчителем. Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Можливо проводити заняття в малих групах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу спікерів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відеоуроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

4.2.5. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання

(компетентностей). Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Освітня програма передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Розділ 6. Оцінювання навчальних досягнень учнів

• Навчальні досягнення здобувачів у 5 класах здійснюються у бальному оцінюванні, яке передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою. Оцінювання є зорієнтованим на визначені Державним стандартом базової середньої освіти ключові компетентності та наскрізні вміння й передбачені навчальною програмою очікувані результати навчання для відповідного періоду освітнього процесу. Враховуючи ці вимоги, для оцінювання навчальних досягнень учнів педагоги керуються такими розв'язання проблем і виконання практичних завдань із застосуванням знань, що охоплюються навчальним матеріалом;

- комунікація (тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій);
- планування й здійснення навчального пошуку, робота з текстовою і графічною інформацією;
- рефлексія власної навчально-пізнавальної діяльності.

Під час оцінювання навчальних досягнень враховуються дотримання учнями принципів доброчесності, а саме: вияв поваги до інших осіб, їхніх прав і свобод, дбайливе ставлення до ресурсів і довкілля, дотримання принципів академічної доброчесності. У разі порушення учнем / ученицею принципів доброчесності під час певного виду навчальної діяльності, учитель може прийняти рішення не оцінювати результат такої навчальної діяльності.

Поточне формувальне оцінювання здійснюється системно в процесі навчання на основі викладеного нижче алгоритму діяльності вчителя під час організації формувального оцінювання, що, зокрема, забезпечить наступність між підходами до оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової і базової середньої освіти:

Формулювання об'єктивних і зрозумілих для учнів навчальних цілей на певний період (наприклад, заняття, тиждень, період, відведений для вивчення теми, тощо). Основою для вироблення навчальних цілей є очікувані результати навчання, передбачені відповідною навчальною програмою, та критерії оцінювання.

Інформування учнів про критерії оцінювання, за якими буде визначено рівень їхніх навчальних досягнень на кінець навчального семестру та року. Доцільно впроваджувати поступове залучення учнів до вироблення критеріїв оцінювання результатів окремих видів навчальної діяльності.

Надання учням зворотного зв'язку щодо їхніх навчальних досягнень відповідно до визначених цілей. Зворотний зв'язок має бути зрозумілим і чітким, доброзичливим і своєчасним. Важливо не протиставляти учнів одне одному. Доцільно акцентувати увагу лише на позитивній динаміці досягнень учня / учениці. Труднощі в навчанні доцільно обговорювати з учнями індивідуально. Зворотний зв'язок надають у письмовій, усній або електронній формі, залежно від дидактичної мети й виду навчальної діяльності.

Створення умов для формування вміння учнів аналізувати власну навчальну діяльність (рефлексія). Під час навчальної діяльності доцільно спрямовувати учнів на спостереження своїх дій і дій однокласників, осмислення своїх суджень і дій з огляду на їх відповідність навчальним цілям. Важливим є створення умов для активної участі учнів у процесі оцінювання із застосуванням критеріїв, зокрема шляхом самооцінювання та взаємооцінювання, та спільне визначення подальших кроків для покращення результатів навчання.

Корегування освітнього процесу з урахуванням результатів оцінювання та навчальних потреб учнів.

У формувальному оцінюванні, зокрема для самооцінювання та взаємооцінювання, рекомендовано використовувати інструменти з орієнтовного переліку, наведеного у Додатку [1].

ІНСТРУМЕНТИВ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ

№	Назва	Опис інструмента
1	Аналіз портфоліо	Перевірка рівня навчальних досягнень за допомогою портфоліо учня. Портфоліо – це підібрані учнем роботи із зазначенням дати, призначення яких – розповісти історію учнівських досягнень або поступу. Портфоліо зазвичай містить особисті роздуми учня з поясненнями, чому обрано ту чи ту роботу і як саме вона показує досягнення цілей навчання
2	Відповідь хором	Учні одночасно усно реагують на певну репліку. Це може бути відповідь на запитання, висловлення згоди чи незгоди із запропонованим твердженням, повторення сказаного вчителем тощо
3	Візьми і передай	Спільна групова робота, яку використовують, щоб поділитися думками або зібрати інформацію від кожного учасника групи; учні записують відповіді, потім передають вправо, додають власну відповідь на іншому аркуші і продовжують, доки їхній папірець обійде всю групу і знову повернеться до них. Потім обговорюють результати в групі
4	Внутрішнє / зовнішнє коло	Учні стають у два кола, внутрішнє та зовнішнє, обличчям одне до одного. Учні, що стоять навпроти, ставлять одне одному запитання по темі, які вони попередньо написали. Зовнішнє коло рухається і утворюються нові пари. Потім процедура повторюється
5	Газетний заголовок	Вигадайте газетний заголовок, який може бути написаний до теми, яку ми вивчаємо. Передайте основну ідею події
6	Гра в кубик	Покажіть 6 запитань до уроку. Об'єднайте учнів у групи по 4. У кожній групі є один кубик. Кожен кидає кубик та відповідає на запитання з відповідним номером. Якщо номер випав більш ніж один раз, учень може доповнити попередню відповідь або кинути кубик ще раз. Відповіді можна записувати
7	Доповни думку	Письмова перевірка розуміння стратегії, коли учні заповнюють пропуски у запропонованому твердженні
8	Есе «хвилинка»	Питання для есе на одну хвилину – це конкретне питання з орієнтацією на очікуваний(і) результат(и) навчання, на яке можна відповісти за одну-дві хвилини
9	Запис у журнал	Учні записують у свій журнал або зошит розуміння предмету, поняття або те, що вони вивчили на уроці. Вчитель переглядає записи, щоб дізнатися чи зрозумів учень певну тему, урок, поняття або вивчене
10	Записні книжки учнів	Інструмент для учнів для відстежування навчального поступу: куди я рухаюся? де я зараз? як туди дістатися?
11	Збір ідей	Учитель ставить запитання або дає завдання. Учні самостійно

		відповідають на аркуші паперу, зазначаючи не менше трьох думок / відповідей / тверджень. Учні, що завершили, встають. Вчитель звертається до певного учня і просить його поділитися записаними ідеями. Учні викреслюють пункти, попередньо озвучені однокласниками і сідають, коли в них а аркушах закінчилися всі записані ідеї, незалежно від того, чи вони були озвучені саме ними. Вчитель продовжує опитувати учнів, доки сядуть усі
12	З-Х-В та ЗХВ+	Учні відповідають групами, в парах або індивідуально на запитання «Що ми вже знаємо?» (З), «Що ми хотіли б дізнатися?» (Х) та «Що вже вивчили за темою?» (В). Плюс (+) просить учнів класифікувати отримані знання за допомогою концептуальної карти або наочної схеми, яка відображає ключову інформацію. Потім кожен учень записує короткий підсумок (на один абзац) про вивчене
13	Картка на вихід	Це письмові відповіді учнів на запитання на картках, які учням роздають наприкінці уроку, після завершення певного виду роботи, теми тощо
14	Концептуальна карта	Будь-яка можлива форма схематичної наочності, яка допомагає учням побачити взаємозв'язки між поняттями за допомогою побудованих схем ключових слів, що позначають такі поняття
15	Лідер за номером	Учні об'єднуються в групи по чотири і кожному члену групи присвоюється номер. Учитель ставить питання / проблему і всі чотири учні її обговорюють. Вчитель називає номер і відповідний учень у кожній групі відповідає
16	Найзаплутаніший (або найясніший) момент	Це варіант одноквилинки. Можна дати учням трохи більше часу для відповіді на запитання. Запитайте (в кінці уроку або під час паузи, яка утворилася після пояснення теми): «Який найбільш заплутаний момент» сьогоdnішнього заняття?» або «Що вам здалося незрозумілим у понятті « _____ »?»
17	Перевірка неправильного розуміння	Учитель надає учням поширені або передбачувані помилкові твердження з певної теми, щодо певного принципу або процесу і запитує, чи згодні вони з цим чи ні та чому. Учні мають дати аргументовані відповіді. Перевірка неправильного розуміння може також застосовуватися у формі тесту з декількома варіантами відповіді або гри «правильно-неправильно»
18	Перефразування	Учні мають висловити власними словами основну ідею уроку чи щойно поясненої теми
19	Підбиття підсумків	Форма роздумів одразу після певного виду роботи
20	Підказка за аналогією	Учні мають сформулювати думку на основі підказки-аналогії: (певне поняття, принцип або процес) _____ виглядає як _____ тому що _____
21	Підсумок А-Б-В	Кожному учневі в класі присвоюється окрема літера алфавіту, а він обирає слово, яке починається на цю літеру та пов'язане з вивченою темою
22	Підсумок або питання	Учитель час від часу роздає картки й просить учнів писати з обох

	на картках	сторін за такими правилами: (Один бік) на підставі вивченого (теми, розділу), опишіть основну велику ідею, яку ви зрозуміли, у формі короткого висновку. (Другий бік) запишіть те, що ви ще не повністю зрозуміли у вигляді твердження або запитання
23	Підсумок одним реченням	Учнів просять написати підсумкове речення, яке відповідає на запитання «хто», «що», «де», «коли», «чому», «як» щодо певної теми
24	Підсумок одним словом	Учні мають обрати з-поміж наведених варіантів (або запропонувати самостійно) слово, яке найкраще підсумовує тему
25	Подумай – запиши – обговори в парі – поділися	Учні обдумують відповідь самостійно, записують її, об'єднуються в пари та обговорюють відповідь із партнерами, а потім озвучують її всьому класу
26	Подумай – розкажи в парі	Вчитель ставить учням запитання. Учні самостійно формулюють відповіді протягом визначеного часу, потім повертаються кожен до свого партнера та надають йому відповідь. Вчитель викликає декілька пар на вибір, які озвучують свої відповіді у класі
27	Пригадай – підсумуй – запитай – пов'яжи за 2 хвилини (ППЗП2)	За дві хвилини учні повинні <i>пригадати</i> та назвати у правильному порядку найважливіші ідеї, отримані на попередньому занятті; за дві хвилини <i>підсумувати</i> ці пункти одним реченням, записати одне основне <i>запитання</i> , на яке вони хочуть отримати відповідь та знайти одну <i>прив'язку</i> цього матеріалу до основної теми предмету чи курсу
28	Рішення-рішення	Учитель висловлює певну думку, потім просить учнів зайняти сторону, що відповідає їхній думці з цієї теми і поділитися аргументацією. Учні можуть змінювати сторону після обговорення
29	Самооцінювання	Процес, під час якого учні збирають дані про власне навчання, аналізують що саме відображує їхні успіхи в досягненні навчальних цілей та планують наступні кроки
30	Семинар за Сократом	Учні ставлять питання одне одному з певного важливого питання або теми. Питання ініціюють розмову, яка триває як серія відповідей та додаткових запитань
31	Сигнали руками	Учні на прохання вчителя показують визначені сигнали рукою, щоб повідомити про рівень розуміння певного поняття, принципу або процесу: «Розумію _____ і можу пояснити» (наприклад, великий палець вгору). «Ще не зовсім розумію _____» (наприклад, великий палець вниз). «Не впевнений щодо _____» (наприклад, помахати рукою)

32	Скажи щось	Учні по черзі обговорюють у групі певний прочитаний розділ або переглянуте відео
33	Сортування слів	Учням дають набір словникових термінів, які вони сортують за заданими або створеними ними категоріями
34	Спінер ідей	Учитель створює спінер, розділений на 4 сектори з написами «Спрогнозуй», «Поясни», «Підсумуй», «Оціни». Після пояснення нового матеріалу вчитель крутить спінер та просить учнів відповісти на запитання залежно від місця зупинки спінера. Наприклад, спінер зупиняється на секторі «Підсумуй», тоді вчитель може сказати: «Назви ключові поняття, про які щойно йшлося»
35	Спостереження	Учитель готує протокол спостереження із переліком учнів у класі, де буде зазначено, за якими саме очікуваними результатами він буде спостерігати. Рухаючись класом, він спостерігає за учнями, коли вони працюють, і робить необхідні записи та позначки в протоколі спостереження
36	Тестування	За допомогою тестування вчитель перевіряє опанування учнями фактичної інформації, понять. Орієнтовні типи тестових завдань: Декілька правильних варіантів Правильно/Неправильно Коротка відповідь

37	Усне опитування	Учитель пропонує учнями відповісти на запитання, наведені нижче: Чим це _____ схоже на/відрізняється від _____? Які характерні риси/елементи _____? Як ще можна показати/проілюструвати _____? У чому полягає головна ідея, ключова концепція, мораль _____? Як _____ стосується _____? Які ідеї / деталі можна додати до _____? Наведіть приклад _____? Що не так з _____? Який висновок ви могли б зробити з _____? Які висновки можна зробити з _____? На яке питання ми намагаємося відповісти? Яку проблему ми намагаємося вирішити? Що ви можете сказати про _____? Що може статися, якщо _____? Які критерії можна взяти для оцінки _____? Які докази підтверджують _____? Як ми можемо довести / підтвердити _____? Як це можна розглядати з точки зору _____? Які альтернативи _____ слід розглянути? Який підхід/стратегію ви могли б використати для _____?
38	Учнівська конференція	Бесіда з кожним учнем особисто для перевірки рівня розуміння
39	Хрестики-нулики	Набір видів роботи, з яких учні самостійно можуть обирати ті, що можуть продемонструвати їхнє розуміння теми. Набір представлений у вигляді сітки з дев'яти квадратів, схожої на дошку для гри в хрестики-нулики, можна попросити учнів обирати так, щоб зрештою закреслити «три підряд». Завдання можуть відрізнятися за змістом, процесом та результатом і можуть бути адаптовані залежно від глибини знань
40	Хто швидше?	Робота в парі – слухач і ведучий. Обидва знають категорію (тему), однак ведучий стоїть спиною до дошки / екрану. З'являються слова на задану тему, слухач дає підказки, а ведучий намагається вгадати слово. Пара, яка завершила першою, встає
41	Швидкий запис	Попросіть учнів відповісти за 2-10 хвилин на відкриті запитання або твердження
42	Шкала Лайкерта	Учитель наводить 3-5 тверджень, які явно не є істинними або помилковими, але дещо спірними. Мета полягає в тому, щоб допомогти учням подумати над текстом, а потім обговорити його з однокласниками. Наприклад, «Герой (ім'я) не повинен був робити (що саме).» повністю погоджуюся не погоджуюся погоджуюся повністю погоджуюся
43	3-2-1	Учні виконують такі варіанти завдань, визначаючи за прочитаним текстом: три речі, які ви дізналися, два цікаві факти, одне питання, що залишилося; три ключові слова, дві відмінності між __, один вплив на __; три важливі факти, дві цікаві ідеї, одне уявлення про себе як учня; три нові терміни, дві нові ідеї, одна річ, яку потрібно обдумати;

		три питання до тексту (незнайомі слова або незрозумілі ідеї), два прогнози за текстом (що станеться далі, враховуючи вже прочитане), знайдіть один зв'язок у тексті (з тим, що ви вже знали або випробували)
44	Трихвилинна пауза	Трихвилинна пауза дає змогу учням зупинитися, обміркувати певні представлені явища та ідеї, прив'язати їх до вже наявних знань або досвіду та попросити роз'яснень. Я змінив(ла) ставлення до.... Я більше дізнався(лася) про... Мене здивувало... Я почувався(лася)...
45	Є питання, в кого є відповідь?	Учитель робить два набори карток. Перший набір має запитання за певним розділом навчання. У другому наборі містяться відповіді. Учитель роздає картки з відповідями учням, а потім він або учень зачитує класу питання на картці. Всі учні перевіряють свої картки з відповідями, щоб знайти правильну

4.2.6. Оцінювання навчальних досягнень учнів

Підсумковому оцінюванню (семестровому, річному) підлягають результати навчання з навчальних предметів, інтегрованих курсів обов'язкового освітнього компонента типового навчального плану. Педагогічна рада навчального закладу може ухвалити рішення про оцінювання результатів навчання складників вибіркового освітнього компонента.

Рішенням педагогічної ради Тетерівського ліцею Жашківської міської ради Черкаської області (протокол №1 від 30.08.2022) для учнів 5 класу визначено адаптаційний період, а саме: з 01.09 по 11.11 2022-2023 н.р.», упродовж якого не здійснювати поточне та/або тематичне оцінювання. З 14.11.2022 оцінювання результатів навчання здійснювати за 12-бальною системою (шкалою), а його результати позначати цифрами від 1 до 12.

Оцінка за семестр ставиться за результатами тематичного оцінювання (кількість тематичних оцінок залежить від обраної модельної навчальної програми) та контролю груп загальних результатів, що визначені в Державному стандарті базової середньої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898 «Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти») та у Свідоцтві досягнень учня/учениці (наказ Міністерства освіти і науки України від 01.04.2022 № 289 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти».

Семестрове та підсумкове (річне) оцінювання результатів навчання здійснюють за 12-бальною системою (шкалою), а його результати позначають цифрами від 1 до 12.

Семестрове оцінювання здійснюють з урахуванням різних видів навчальної діяльності, які мали місце протягом семестру, та динаміки особистих навчальних досягнень учня / учениці. Проведення окремої семестрової атестації не є обов'язковим і здійснюється на розсуд закладу освіти.

Річне оцінювання здійснюють на основі семестрових або скоригованих семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним від оцінок за I та II семестри. Для визначення річної оцінки потрібно враховувати динаміку особистих навчальних досягнень учня / учениці протягом року.

Семестрова та річна оцінки можуть підлягати коригуванню. Відповідно до п. 3.2. Інструкції з ведення класного журналу 5-11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 03.06.2008 № 496, у триденний термін після виставлення семестрової оцінки батьки (особи, які їх замінюють) учнів (вихованців), які виявили бажання підвищити результати семестрового оцінювання або не були атестовані, звертаються до керівника закладу освіти із заявою про проведення відповідного оцінювання, у якій пояснюють причину та необхідність його проведення.

Наказом керівника закладу створюють комісію та затверджують графік і порядок проведення оцінювання. Члени комісії готують завдання, що погоджує педагогічна рада навчального закладу. Комісія ухвалює рішення щодо його результатів та складає протокол. Рішення цієї комісії є остаточним, при цьому скоригована семестрова оцінка не може бути нижчою за семестрову. У разі, якщо учневі / учениці не вдалося підвищити результати, запис у колонку «Скоригована» у класному журналі не роблять. За результатами оцінювання керівник закладу освіти видає відповідний наказ.

Коригування річної оцінки здійснюють шляхом коригування семестрової оцінки за I та/або II семестр відповідно до п.п. 9-10 Порядку переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 14.07.2015 № 762 (зі змінами).

Оцінка результатів навчання учнів є конфіденційною інформацією, яку повідомляють лише учневі / учениці, його / її батькам (іншим законним представникам).

Відомості, отримані під час підсумкового та, у разі застосування, проміжного, оцінювання результатів навчання, застосовують у формувальному оцінюванні, зокрема, для вироблення навчальних цілей на наступний період, визначення труднощів, що постали перед учнем / ученицею, та коригування освітнього процесу.

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 01.04.2022 № 289 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти», заклади освіти мають право на свободу вибору форм, змісту та способів оцінювання, за рішенням педагогічної ради. Закладом освіти мають бути розроблені та затверджені педагогічною радою критерії оцінювання видів діяльності та, за потреби, шкала переведення рівневих оцінок у бальні. Рекомендовано ведення зошитів оцінювати від 1 до 12 балів щомісяця протягом семестру й вважати поточною оцінкою, і не зараховувати до найближчої тематичної. **Рішенням педагогічної ради Тетерівського ліцею Жашківської міської ради Черкаської області (протокол №1 від 30.08.2022) для учнів 5 класу визначено враховувати оцінку за ведення зошита при виставленні тематичної.** Під час перевірки зошитів враховувати наявність різних видів робіт, грамотність, охайність, вміння правильно оформити роботи. Діагностичні (контрольні роботи) проводити відповідно до календарно-тематичного планування. На лівій сторінці журналу виставляються оцінки за цей вид роботи у колонці з датою. На правій сторінці журналу в «Зміст уроку» прописується проведення діагностична (контрольна) робота. Записи в журналі здійснюються державною мовою. З іноземних мов частково допускається запис змісту уроку та завдання додому мовою вивчення предмета.

Критерії та шкала оцінювання

Оцінювання має бути зорієнтованим на визначені Державним стандартом базової середньої освіти ключові компетентності та наскрізні вміння й передбачені навчальною програмою очікувані результати навчання для відповідного періоду освітнього процесу. Враховуючи ці вимоги, для оцінювання навчальних досягнень учнів доцільно керуватися такими категоріями критеріїв:

- ✓ розв'язання проблем і виконання практичних завдань із застосуванням знань, що охоплюються навчальним матеріалом;
- ✓ комунікація (тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій);
- ✓ планування й здійснення навчального пошуку, робота з текстовою і графічною інформацією; рефлексія власної навчально-пізнавальної діяльності.

Під час оцінювання навчальних досягнень важливо враховувати дотримання учнями принципів доброчесності, а саме: вияв поваги до інших осіб, їхніх прав і свобод, дбайливе ставлення до ресурсів і

довкілля, дотримання принципів академічної доброчесності. У разі порушення учнем / ученицею принципів доброчесності під час певного виду навчальної діяльності, учитель може прийняти рішення не оцінювати результат такої навчальної діяльності.

Для визначення рівня досягнення учнями результатів навчання у закладі освіти можна застосовувати Орієнтовну рамку оцінювання навчальних досягнень здобувачів базової середньої освіти або на її основі розробити власні критерії та шкалу оцінювання за чотирма рівнями: початковий, середній, достатній, високий.

Результати річного оцінювання відображають у свідоцтві досягнень, яке видають учневі / учениці в кінці навчального року, за системою (шкалою), визначеною законодавством.

Для забезпечення наступності між підходами до оцінювання результатів навчання здобувачів початкової та базової середньої освіти, рекомендовано у першому семестрі 5-го класу підсумкове та, у разі застосування, проміжне оцінювання результатів навчання учнів здійснювати за рівневою шкалою, а його результати позначати словами або відповідними літерами:

«початковий (П)», «середній» (С), «достатній» (Д), «високий (В)», та супроводжувати вербальною характеристикою з орієнтацією на досягнення учня / учениці (а не на помилки або невдачі). ***Рішенням педагогічної ради Тетерівського ліцею Жашківської міської ради Черкаської області (протокол №1 від 30.08.2022) для забезпечення наступності між підходами до оцінювання результатів навчання здобувачів початкової та базової середньої освіти, у першому семестрі учнів 5 класу не оцінювати з предметів/інтегрованих курсів освітніх галузей «Мистецтво», «Соціальна та здоров'язбережувальна», «Фізична культура». Підсумкову оцінку за I семестр для визначення досягнень учнів виставити на основі рівневого оцінювання: (Високий, Достатній, Середній, Початковий), що дасть змогу вчителю об'єктивно, але водночас, не пригнічуючи особистість учня/учениці, оцінити тих, хто не має яскраво виражених художніх чи фізичних здібностей, проте характеризується сумлінним ставленням до навчання, активністю, ініціативністю. Протягом II семестру оцінювання результатів навчання здійснювати за 12-бальною системою (шкалою), а його результати позначати цифрами від 1 до 12.***

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів, відповідно до законодавства, є формувальне, поточне (не поурочне) та підсумкове: тематичне, семестрове, річне. Заклади освіти мають право на свободу вибору форм, змісту та способів оцінювання. Формувальне (поточне формувальне) оцінювання може здійснюватися у формі оцінювання вчителем із використанням окремих інструментів (карток, шкал,

щоденника спостереження вчителя, портфоліо результатів навчальної діяльності учнів тощо). Під час формувального оцінювання важливо формувати в учнів 5 класу вміння здійснювати самооцінювання та взаємооцінювання. Тематичне оцінювання може здійснюватися на основі поточного оцінювання із урахуванням проведеної для оцінювання проміжних результатів навчання діагностичної (контрольної) роботи або без проведення такої роботи залежно від специфіки на вчального предмета/інтегрованого курсу. Семестрове оцінювання здійснюється на основі результатів тематичного оцінювання та результатів контролю груп загальних результатів навчання, відображених у Свідоцтві досягнень. Систему діагностувальних і контрольних робіт, у тому числі для перевірки рівня сформованості умінь певної групи загальних результатів, визначених у свідоцтві досягнень, учитель планує і розробляє самостійно під час календарно-тематичного планування, керуючись Державним стандартом, освітньою і навчальною програмами та відповідно до кількості годин, передбачених навчальним планом на вивчення предмета/інтегрованого курсу. Річне оцінювання здійснюється на основі загальних оцінок результатів навчання за I та II семестри. Окремі види контрольних робіт, як правило, не проводяться. У Свідоцтві досягнень у графі «Рік» ставиться одна оцінка – загальна оцінка результатів навчання за рік. Оцінки за групи результатів навчання у графі «Рік» не виставляються, оскільки вони мають бути враховані в оцінках за семестри. Семестрова та річна оцінки можуть підлягати коригуванню (пункт 3.2. Інструкції з ведення класного журналу 5-11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 03.06. 2008 р. № 496; пункти 9, 10 Порядку переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 14.07. 2015 р. № 762 (зі змінами). 27 Облік результатів тематичного, семестрового, річного оцінювання, оцінювання груп результатів навчання проводиться в класному журналі в окремих колонках без дати. Оцінювання учнів 5 класів має бути зорієнтованим у першу чергу на обов'язкові результати навчання й орієнтири їх оцінювання, визначені Державним стандартом, та на очікувані результати навчання, передбачені навчальною програмою з відповідного предмета/інтегрованого курсу. У Методичних рекомендаціях запропоновані орієнтовні загальні критерії оцінювання результатів навчання. Ці критерії можуть бути застосовані в частині, що відповідає очікуваним результатам навчання, визначеним відповідною навчальною програмою. **Критерії для формувального оцінювання розробляються вчителем самостійно до кожного виду роботи та виду діяльності учнів.** При переході від підсумкового оцінювання за рівневою шкалою в

І семестрі до оцінювання за бальною шкалою в ІІ семестрі рекомендовано при виставленні річної оцінки орієнтуватись на оцінку за ІІ семестр. Якщо рівень результатів навчання учня/учениці визначити неможливо (через тривалу відсутність) у класному журналі та свідоцтві досягнень робиться запис «(н/а)» (не атестований(а)).

Очікувані результати навчання здобувачів освіти. Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику предмета . Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань. Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем
2	Спілкування іноземними мовами	Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначеної навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем рідності мови; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умов наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування. Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її за потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати свій досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів; розуміти його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати і використовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно використовувати навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов. Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, засоби, адаптовані іншомовні тексти.

3	Математична компетентність	Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати зв'язки між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, перевіряти їх, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях. Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного розвитку суспільства, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу країни; успішного вивчення інших предметів. Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково моделюють реальні життєві ситуації
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати моделі природних явищ і процесів; послуговуватися технологічними пристроями. Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасній інформаційних технологіях Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють залежності результатів впливу людської діяльності на природу
5	Інформаційноцифрова компетентність	Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; оцінювати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знаряддя для знаходження інформації та оцінювати її достовірність; доводити істинність висновків. Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування практичних задач. Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів
6	Уміння вчитися впродовж життя	Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати її, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії

7	Ініціативність і підприємливість	Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання. Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконання, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших. Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту
8	Соціальна і громадянська компетентності	Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи, змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді; виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет. Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією. Навчальні ресурси: завдання соціального змісту
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичні складові при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття в глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва
10	Екологічна грамотність і здорове життя	Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання. Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів; чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльних характеристик щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція щодо зловживань алкоголю, нікотину тощо. Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя

Наскрізнi лiнii

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження.
Громадянська відповідальність	Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок. Вивчення окремого предмету має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів незалежно від рівня навчальних досягнень.
Здоров'я і безпека	Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище. Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані з ризиками для життя і здоров'я.
Підприємивість і фінансова грамотність	Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатності успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо). Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.

4.3. ОСВІТНЯ ПРОГРАМА БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

6-9 КЛАСИ

Учні 6-9 класів навчатимуться за Типовою освітньою програмою, затвердженою наказом МОН України від 20.04.2018 № 405, таблиця 1.

Освітня програма окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання.

Освітня програма визначає:

загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, курсів за вибором тощо, зокрема їх інтеграції, а також логічної послідовності їх вивчення, які подані в рамках навчальних планів;

очікувані результати навчання учнів подані в рамках навчальних програм;

рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;

вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією освітньою програмою.

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін.

4.3.1. Загальний обсяг навчального навантаження

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 6-9-х класів закладів загальної середньої освіти складає 4515 годин/навчальний рік:

- ✓ для 6-го класу – 1067,5 годин/навчальний рік,
- ✓ для 7-го класу – 1120 годин/навчальний рік,
- ✓ для 8-го класу – 1137,5 годин/навчальний рік,
- ✓ для 9-го класу – 1190 годин/навчальний рік.

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальні плани передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності, та варіативну складову.

Варіативна складова навчального плану визначена ліцеєм самостійно, враховуючи особливості організації освітнього процесу та індивідуальних освітніх потреб учнів, рівень навчально-методичного та кадрового забезпечення закладу і відображається в навчальних планах закладу освіти.

Варіативна складова навчальних планів використовується на:

запровадження курсів за вибором, що розширюють світоглядне спрямування учнів (етика, екологія, медіаграмотність тощо).

Так, курс за вибором «Екологія» для здобувачів освіти 7, 8 класів введено для поглиблення вивчення предметів природничого циклу. За умови виділення годин як окремого курсу за вибором, розподіл годин на вивчення тієї чи іншої теми навчальної програми здійснюється вчителем самостійно. Розподіл годин фіксується у календарному плані, який затверджується директором закладу освіти та погоджується його заступником. Учитель зазначає

проведені уроки у частині класного журналу, відведеного для предмета, на підсилення якого використано зазначені години.

Курс за вибором «Основи цифрової медіаграмотності» для здобувачів освіти 9 класу введений з метою урізноманітнення способів і методів роботи з цифрової грамотності. Вивчення предмета «Етика» в 6 класі – для формування загальнолюдських моральних цінностей;

Збереження здоров'я дітей належить до головних завдань ліцею. Змістове наповнення предмета «Фізична культура» сформовано з варіативних модулів відповідно до статево-вікових особливостей учнів, їх інтересів, матеріально-технічної бази навчального закладу, кадрового забезпечення.

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюються відповідно до Закону України "Про загальну середню освіту".

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 "Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти" години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Навчальні плани зорієнтовані на роботу навчального закладу за 5-денним навчальним тижнем.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти.

Відповідно до мети та загальних цілей, результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас. Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань. Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем
2	Спілкування іноземними мовами	Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань;

		використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування. Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов. Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.
3	Математична компетентність	Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях. Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів. Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями. Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях

		Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу
5	Інформаційно-цифрова компетентність	Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв’язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень. Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв’язування математичних задач. Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів
6	Уміння вчитися впродовж життя	Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії
7	Ініціативність і підприємливість	Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв’язання життєвого завдання. Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших. Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)

8	Соціальна і громадянська компетентності	Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією. Навчальні ресурси: завдання соціального змісту
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва
10	Екологічна грамотність і здорове життя	Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання. Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо.

		Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізнi лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні освітнього середовища. Наскрізнi лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;

окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальні проекти між класами ліцею. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;

предмети за вибором;

роботу в проектах;

позакласну навчальну роботу.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.
Громадянська відповідальність	Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти

	тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок. Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.
Здоров'я і безпека	Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище. Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.
Підприємливість і фінансова грамотність	Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо). Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти. Базова середня освіта здобувається, як правило, після здобуття початкової освіти. Діти, які здобули

початкову освіту на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти за інших умов.

Перелік освітніх галузей. Типову освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

- Мови і літератури
- Суспільствознавство
- Мистецтво
- Математика
- Природознавство
- Технології
- Здоров'я і фізична культура

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

4.3.2. Опис форм організації освітнього процесу

Рекомендовані форми організації освітнього процесу. Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відеоуроки тощо.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей, крім уроку, проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова конференція (для 8-11 класів) повинна передбачати обговорення ключових положень вивченого матеріалу, учнем розкриваються нові узагальнюючі підходи до його аналізу. Оглядова конференція може бути комплексною, тобто реалізувати міжпредметні зв'язки в узагальненні й систематизації навчального матеріалу. Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем. Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації

контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Можливо проводити заняття в малих групах, бригадах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відеоуроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

4.3.3. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти. Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
 - навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
 - матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
 - якість проведення навчальних занять;
 - моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).
- Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:
- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
 - контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
 - моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
 - створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Освітня програма закладу базової середньої освіти має передбачати досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

На основі освітньої програми навчальним закладом складено та затверджено навчальний план Тетерівського ліцею, що конкретизує організацію освітнього процесу.

**Навчальний план ліцею
6-9 класи**

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах				
		6	7	8	9	
Мови і літератури	Українська мова	3,5	2,5	2	2	
	Українська література	2	2	2	2	
	Іноземна мова	3	3	3	3	
	Зарубіжна література	2	2	2	2	
Суспільство-знавство	Історія України	1	1	1,5	1,5	
	Всесвітня історія	1	1	1	1	
	Основи правознавства	-	-	-	1	
Мистецтво*	Музичне мистецтво	1	1	-	-	
	Образотворче мистецтво	1	1	-	-	
	Мистецтво	-	-	1	1	
Математика	Математика	4	-	-	-	
	Алгебра	-	2	2	2	
	Геометрія	-	2	2	2	
Природознавство	Природознавство	-	-	-	-	
	Біологія	2	2	2	2	
	Географія	2	2	2	1,5	
	Фізика	-	2	2	3	
	Хімія	-	1,5	2	2	
Технології	Трудове навчання	2	1	1	1	
	Інформатика	1	1	2	2	
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1	1	
	Фізична культура**	3	3	3	3	
Разом		26,5+3	28+3	28,5+3	30+3	
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		1	1	1	1	
Варіативна складова		1	1	1	1	
Етика		1				
Екологія			1	1		
Основи медіаграмотності					1	
Гранично допустиме навчальне навантаження		31	32	33	33	
Всього (без урахування поділу класів на групи)		30,5+3	29+3	29,5+3	31+3	

* Ліцеєм обираю окремі курси: «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво».

** Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

*** У межах галузі «Суспільствознавство» у 6-му – інтегрований курс «Всесвітня історія. Історія України».

ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

6 клас

Предмет	Програма

Укр. мова	Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2013, (зі змінами, затвердженими наказом МОН України від 07.06.2017 № 804
Укр. література	Українська література: 5-9 класи Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2013, (зі змінами, затвердженими наказом МОН України від 07.06.2017 № 804
Математика	Математика. Навчальна програма для учнів 5–9 класів загальноосвітніх навчальних закладів (авт. Бурда М.І., Мальований Ю.І., (наказ Міністерства освіти і науки України від 07 червня 2017 року № 804)
Зарубіжна література	Зарубіжна література. 6–11 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Наказ МОН від 03 серпня 2022 №698.
Англійська мова	Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 5-9 класи», К., 2017 р. Наказ МОН від 29.05.2015 № 585 зі змінами, затвердженими наказом МОН від 07.06.2017 № 804
Біологія	Біологія. Програма для 6-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів (оновлена), затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804
Географія	Географія. Навчальна програма для 6-9 класів, затверджена наказом Міністерства освіти від 03 серпня 2022 №698
Історія	Програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Історія України. Всесвітня історія. 6-9 клас», наказ МОН від 03 серпня 2022 №698
Трудове навчання	Навчальна програма з трудового навчання для загальноосвітніх навчальних закладів.5-9 класи»(оновлена),затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017№804
Основи здоров'я	Навчальна програма загальноосвітніх закладів. Основи здоров'я. Наказ МОН від 03 серпня 2022 №698
Інформатика	Інформатика. 5–9 класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів , затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 р. № 804;
Фізична культура	Фізична культура. 5-9 класи . Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів (автори Круцевич Т.Ю. та інші). Наказ Міністерства освіти і науки України від 07 червня 2017 року № 804
Мистецтво	Мистецтво. 5-9 класи (авт. Л. Масол). Програма для загальноосвітніх навчальних закладів . (оновлена), затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 р. № 804

7 клас

Предмет	Програма
Укр. мова	Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2013, (зі змінами, затвердженими наказом МОН України від 07.06.2017 № 804

Укр. література	Українська література: 5-9 класи Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2013, (зі змінами, затвердженими наказом МОН України від 07.06.2017 № 804
Алгебра	Математика. Навчальна програма для учнів 5–9 класів загальноосвітніх навчальних закладів (авт. Бурда М.І., Мальований Ю.І., (наказ Міністерства освіти і науки України від 07 червня 2017 року № 804)
Геометрія	Математика. Навчальна програма для учнів 5–9 класів загальноосвітніх навчальних закладів (авт. Бурда М.І., Мальований Ю.І., (наказ Міністерства освіти і науки України від 07 червня 2017 року № 804)
Зарубіжна література	Зарубіжна література.6–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. - Наказ МОН від 03 серпня 2022 №698
Англійська мова	Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 5-9 класи», К., 2017 р. Наказ МОН від 29.05.2015 № 585 зі змінами, затвердженими наказом МОН від 07.06.2017 № 804
Біологія	Біологія. Програма для 6-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів (оновлена), затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804
Географія	Географія. Навчальна програма для 6-9 класів. Наказ МОН від 03 серпня 2022 №698
Хімія	Хімія. 7-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів (оновлена), затверджена наказом МОН України від 07.06.2017 № 804
Фізика	Фізика. 7-9 класи. Оновлена навчальна програма, затверджена наказом МОН України від 07.06.2017 р. № 804
Історія України	Програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Історія України. Всесвітня історія. 6-9 клас», Наказ МОН від 03 серпня 2022 №698
Всесвітня історія	Програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Історія України. Всесвітня історія. 6-9 клас», Наказ МОН від 03 серпня 2022 №698
Трудове навчання	Навчальна програма з трудового навчання для загальноосвітніх навчальних закладів.5-9 класи»(оновлена),затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017№804
Основи здоров'я	Навчальна програма загальноосвітніх закладів. Основи здоров'я, Наказ МОН від 03 серпня 2022 №698
Інформатика	Інформатика. 5–9 класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів , затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 р. № 804;
Фізична культура	Фізична культура. 5-9 класи . Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів (автори Круцевич Т.Ю. та інші). Наказ Міністерства освіти і науки України від 07 червня 2017 року № 804
Мистецтво	Мистецтво. 5-9 класи (авт. Л. Масол). Програма для загальноосвітніх навчальних закладів . (оновлена), затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 р. № 804

8 клас

Предмет	Програма

Укр. мова	Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2013, (зі змінами, затвердженими наказом МОН України від 07.06.2017 № 804
Укр. література	Українська література: 5-9 класи Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2013, (зі змінами, затвердженими наказом МОН України від 07.06.2017 № 804
Алгебра	Математика. Навчальна програма для учнів 5–9 класів загальноосвітніх навчальних закладів (авт. Бурда М.І., Мальований Ю.І., (наказ Міністерства освіти і науки України від 07 червня 2017 року № 804)
Геометрія	Математика. Навчальна програма для учнів 5–9 класів загальноосвітніх навчальних закладів (авт. Бурда М.І., Мальований Ю.І., (наказ Міністерства освіти і науки України від 07 червня 2017 року № 804)
Зарубіжна література	Зарубіжна література. 6–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Наказ МОН від 03 серпня 2022 №698
Англійська мова	Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 5-9 класи», К., 2017 р. Наказ МОН від 29.05.2015 № 585 зі змінами, затвердженими наказом МОН від 07.06.2017 № 804
Біологія	Біологія. Програма для 6-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів (оновлена), затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804
Географія	Географія. Навчальна програма для 6-9 класів, Наказ МОН від 03 серпня 2022 №698
Хімія	Хімія. 7-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів (оновлена), затверджена наказом МОН України від 07.06.2017 № 804
Фізика	Фізика. 7-9 класи. Оновлена навчальна програма, затверджена наказом МОН України від 07.06.2017 р. № 804
Історія України	Програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Історія України. Всесвітня історія. 6-9 клас», Наказ МОН від 03 серпня 2022 №698
Всесвітня історія	Програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Історія України. Всесвітня історія. 6-9 клас»,
Трудове навчання	Навчальна програма з трудового навчання для загальноосвітніх навчальних закладів.6-9 класи»(оновлена),затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017№804
Основи здоров'я	Навчальна програма загальноосвітніх закладів. Основи здоров'я. Наказ МОН від 03 серпня 2022 №698
Інформатика	Інформатика. 5–9 класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів , затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 р. № 804;
Фізична культура	Фізична культура. 5-9 класи . Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів (автори Круцевич Т.Ю. та інші). Наказ Міністерства освіти і науки України від 07 червня 2017 року № 804

Мистецтво	Мистецтво. 5-9 класи (авт. Л. Масол). Програма для загальноосвітніх навчальних закладів . (оновлена), затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 р. № 804

9 клас

Предмет	Програма
Укр. мова	Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2013, (зі змінами, затвердженими наказом МОН України від 07.06.2017 № 804
Укр. література	Українська література: 5-9 класи Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2013, (зі змінами, затвердженими наказом МОН України від 07.06.2017 № 804
Алгебра	Математика. Навчальна програма для учнів 5–9 класів загальноосвітніх навчальних закладів (авт. Бурда М.І., Мальований Ю.І., (наказ Міністерства освіти і науки України від 07 червня 2017 року № 804)
Геометрія	Математика. Навчальна програма для учнів 5–9 класів загальноосвітніх навчальних закладів (авт. Бурда М.І., Мальований Ю.І., (наказ Міністерства освіти і науки України від 07 червня 2017 року № 804)
Зарубіжна література	Зарубіжна література. 6–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Наказ МОН від 03 серпня 2022 №698
Англійська мова	Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 5-9 класи», К., 2017 р. Наказ МОН від 29.05.2015 № 585 зі змінами, затвердженими наказом МОН від 07.06.2017 № 804
Біологія	Біологія. Програма для 6-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів (оновлена), затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804
Географія	Географія. Навчальна програма для 6-9 класів. Наказ МОН від 03 серпня 2022 №698
Хімія	Хімія. 7-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів (оновлена), затверджена наказом МОН України від 07.06.2017 № 804
Фізика	Фізика. 7-9 класи. Оновлена навчальна програма, затверджена наказом МОН України від 07.06.2017 р. № 804
Історія України	Програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Історія України. Всесвітня історія. 6-9 класи. Наказ МОН від 03 серпня 2022 №698
Всесвітня історія	Програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Історія України. Всесвітня історія. 6-9 класи». Наказ МОН від 03 серпня 2022 №698
Правознавство	Правознавство. Практичний курс. 9 клас. (авт. Ремех Т.О., Пометун О.І.). Програма. Наказ МОН від 03 серпня 2022 №698
Трудове навчання	Навчальна програма з трудового навчання для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи»(оновлена), затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804

Основи здоров'я	Навчальна програма загальноосвітніх закладів. Основи здоров'я. Наказ МОН від 03 серпня 2022 №698
Інформатика	Інформатика. 5–9 класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів, затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 р. № 804;
Фізична культура	Фізична культура. 5-9 класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів (автори Круцевич Т.Ю. та інші). Наказ Міністерства освіти і науки України від 07 червня 2017 року № 804
Мистецтво	Мистецтво. 5-9 класи (авт. Л. Масол). Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. (оновлена), затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 р. № 804

4.4. ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ПРОФІЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ 10-11 класи

Учні 10-11 класів навчатимуться за Типовою освітньою програмою, затвердженою **наказом Міністерства освіти і науки України 20.04.2018 № 408 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 28.11.2019 № 1493 зі змінами, внесеними наказом МОН від 31.03.2020 №464)**

Освітня програма окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання.

Освітня програма окреслює рекомендовані підходи до планування й організації ліцеєм єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти.

Освітня програма визначає:

загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, курсів за вибором тощо, зокрема їх інтеграції;

очікувані результати навчання здобувачів освіти, пропонований зміст окремих предметів, логічну послідовність їх вивчення;

рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;

вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією освітньою програмою.

4.4.1. Загальний обсяг навчального навантаження

Загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів.

Загальний обсяг навчального навантаження здобувачів повної загальної середньої освіти для 10 - 11 класів складає 2170 годин/навчальний рік:

- ✓ для 10-го класу - 1120 годин/навчальний рік;
- ✓ для 11-го класу - 1050 годин/навчальний рік.

Детальний розподіл тижневого навчального навантаження окреслено у навчальному плані _

Навчальний план містить тижневий обсяг навчального навантаження та тижневі години на вивчення базових предметів, вибірково-обов'язкових предметів і спеціальних курсів тощо.

Навчальний план містить перелік базових предметів, який включає окремі предмети суспільно-гуманітарного та математично-природничого циклів.

До базових предметів належать: "Українська мова", "Українська література", "Зарубіжна література", "Іноземна мова", "Історія України", "Всесвітня історія", "Громадянська освіта", "Математика", "Природничі науки" (передбачено вивчення окремих природничих предметів: "Фізика», «Астрономія", "Біологія і екологія", "Хімія", "Географія"), "Фізична культура", "Захист України".

Вивчення базового предмета "Фізика і астрономія" здійснюється за варіантом: як два окремі предмети - "Фізика" (за програмою авторського колективу під керівництвом Локтева В.М.), "Астрономія" (за програмою авторського колективу під керівництвом Яцківа Я.Я.), які зазначаються в Навчальному плані;

Реалізація змісту освіти, визначеного Державним стандартом, також забезпечується вибірково-обов'язковими предметами: "Інформатика", "Технології", "Мистецтво". Із запропонованого переліку здобувач освіти має обрати одночасно два предмети в 10 і 11 класах (у такому разі години, передбачені на вибірково-обов'язкові предмети на рівні стандарту розподіляються між двома обраними предметами з розрахунку -1,5 годин). **У ліцеї учні навчатимуться за вибірково-обов'язковими предметами, а саме: «Інформатика»-1,5 год.; «Технології» - 1,5 год.**

Курси за вибором, до яких належать спеціальні курси: 10 клас «Фінансова грамотність» - 1 год.; «Довузівська підготовка (українська мова)» - 1 год.; 11 клас «Довузівська підготовка (математика)» - 1 год..

Кількість тижневих годин на вивчення базових предметів, зазначена у навчальному плані Типової освітньої програми.

Очікувані результати навчання здобувачів освіти, зміст навчальних предметів, логічна послідовність їх вивчення.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька в рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей здобувачів освіти.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	Уміння: ставити запитання й розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати й перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас. Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань. Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем
2	Спілкування іноземними мовами	Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати й розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування в письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати в разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб. Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою. Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.
3	Математична компетентність	Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; установлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати й досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи в життєвих

		ситуаціях. Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів. Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації.
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища й процеси; послуговуватися технологічними пристроями. Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій, усвідомлення ролі наукових ідей у сучасних інформаційних технологіях. Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу
5	Інформаційно-цифрова компетентність	Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень. Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач. Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів
6	Уміння вчитися впродовж життя	Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати його помилковість. Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і умінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії
7	Ініціативність і підприємливість	Уміння: генерувати нові ідеї, розв'язувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання. Ставлення: ініціативність,

		відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших. Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)
8	Соціальна й громадянська компетентності	Уміння: висловлювати власну думку, слухати й чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль у командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією. Навчальні ресурси: завдання соціального змісту
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття в глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва
10	Екологічна грамотність і здорове життя	Уміння: аналізувати й критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів розв'язання проблем можуть бути використані для маніпулювання. Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе ставлення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо. Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного,

	екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами всіх окремих предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей, як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність», спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізнi лінії є засобом інтеграції ключових і загально предметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні освітнього середовища.

Наскрізнi лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати здобуті знання в різних ситуаціях.

Наскрізнi лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні освітнього середовища.

Наскрізнi лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;

окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та проекти ліцею. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою; предмети за вибором; роботу в проєктах; позакласну навчальну роботу.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження.

	Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.
Громадянська відповідальність	Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок. Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.
Здоров'я і безпека	Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище. Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.
Підприємливість і фінансова грамотність	Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо). Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і

встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Перелік освітніх галузей. Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

- Мови і літератури
- Суспільствознавство
- Мистецтво
- Математика
- Природознавство
- Технології
- Здоров'я і фізична культура

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Освітня програма забезпечує досягнення учнями/ученицями результатів навчання, визначених Державним стандартом, і ключових компетенцій, визначених Законом України "Про освіту".

4.4.2. Опис форм організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти *Рекомендовані форми організації освітнього процесу.* Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відеоуроки, прес-конференції, ділові ігри тощо.

Засвоєння нового матеріалу можна проводити на лекції, конференції, екскурсії і т. д. Для конференції, дискусії вчителем або здобувачами освіти визначаються теми доповідей здобувачів освіти, основні напрями самостійної роботи. Консультації проводяться зі здобувачами освіти, які не були присутні на попередніх уроках або не зрозуміли, не засвоїли зміст окремих предметів. Розвиток і корекцію основних компетентностей можна, крім уроку відповідного типу, проводити на семінарі, заключній конференції, екскурсії тощо. Семінар як форма організації об'єднує бесіду та дискусію здобувачів освіти. Заключна конференція може будуватися як у формі дискусії, так і у формі диспуту, на якому обговорюються полярні точки зору. Учитель або здобувачі освіти підбивають підсумки обговорення і формулюють висновки.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей, крім уроку, проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності здобувачів освіти в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова конференція (для 8-11 класів) повинна передбачати обговорення ключових положень вивченого матеріалу, здобувачем освіти розкриваються нові узагальнюючі підходи до його аналізу.

Оглядова конференція може бути комплексною, тобто реалізувати міжпредметні зв'язки в узагальненні й систематизації навчального матеріалу.

Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення здобувачів освіти з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Здобувачам освіти, які готуються здавати заліки або іспити, можливе проведення оглядових консультацій, які виконують коригувальну функцію, допомагаючи здобувачам освіти зорієнтуватися у змісті окремих предметів.

Консультація будується за принципом питань і відповідей.

Перевірка та/або оцінювання досягнення компетентностей крім уроку може здійснюватися у формі заліку, співбесіди, контрольного навчально-практичного заняття.

Співбесіда, як і залік, тільки у формі індивідуальної бесіди, проводиться з метою з'ясувати рівень досягнення компетентностей.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Здобувачі освіти одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем.

Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Експерсії в першу чергу покликані показати здобувачам освіти практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором здобувачами освіти по ходу експерсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Здобувачі освіти можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відеоуроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісний підхід, який передбачає постійне включення здобувачів освіти до різних видів навчально-пізнавальної діяльності, а також практична спрямованість процесу навчання. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків і наскрізних змістових ліній. Навчання за наскрізними змістовими лініями реалізується насамперед через: організацію освітнього середовища; окремі предмети, роль яких при навчанні за наскрізними лініями різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною змістовою лінією; предмети за вибором; роботу в проєктах; позаурочну навчальну роботу .

Очікувані результати навчання, окреслені в межах кожного предмета, досяжні, якщо використовувати діяльнісний підхід, проблемне навчання, проєктні технології, ситуаційні вправи, інтерактивні форми, роботу в парах/групах змінного складу тощо.

Формами організації освітнього процесу є різні типи уроків, практичні заняття, семінари, конференції, заліки, співбесіди, проєкти (дослідницькі, інформаційні, мистецькі), сюжетно-рольові ігри, експерсії, віртуальні подорожі тощо.

Вибір форм і методів навчання вчитель/вчителька визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

4.4.3. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти. Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
 - навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
 - матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
 - якість проведення навчальних занять;
 - моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).
- Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:
- оновлення методичної бази освітньої діяльності;

контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Освітня програма закладу базової середньої освіти має передбачати досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Навчальний план для 10 - 11 класів

Предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
	10	11
Навчальні предмети		
Українська мова	2	2
Українська література	2	2
Зарубіжна література	1	1
Іноземна мова (англійська)	2	2
Історія України	1,5	1,5
Всесвітня історія	1	1
Громадянська освіта	2	0
Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	3	3
Біологія і екологія	2	2
Географія	1,5	1
Фізика	3	3
Астрономія	-	1
Хімія	1,5	2

Фізична культура	3	3
Захист України	1,5	1,5
Вибірково-обов'язкові предмети (Інформатика, Технології):	3	3
Інформатика	1,5	1,5
Технології	1,5	1,5
Додаткові години ¹ на профільні предмети, окремі базові предмети, спеціальні курси, факультативні курси та індивідуальні заняття		
Варіативна складова	2	1
Довузівська підготовка (математика)		1
Довузівська підготовка (українська мова)	1	
Фінансова грамотність	1	
Гранично допустиме тижневе навантаження на учня	33	33
Всього	32	30
Всього фінансується (без урахування поділу класу на групи)	38	38

Перелік навчальних програм для учнів 10-11 класів

№ з/п	Назва навчальної програми	Рівень вивчення	
Освітня галузь "Мови і літератури"			

1.	Українська мова	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
2.	Українська література	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
3.	Зарубіжна література	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 03 серпня 2022 №698
4.	Іноземні мови	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
Освітня галузь "Суспільствознавство"			
5.	Історія України	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 03 серпня 2022 №698
6.	Всесвітня історія	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 03 серпня 2022 №698
7.	Громадянська освіта	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 03 серпня 2022 №698
8.	Фінансова грамотність	Рівень стандарту	"Рекомендовано Міністерством освіти і науки України" лист МОН від 28.05.2019 № 1/11-4995
Освітня галузь "Математика"			
9.	Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
Освітня галузь "Природознавство"			

10.	Біологія і екологія	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
11.	Географія	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
12.	Фізика (авторський колектив під керівництвом Локтева В.М.)	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 24.11.2017 № 1539
13.	Астрономія (авторський колектив під керівництвом Яцківа Я.Я.)	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 24.11.2017 № 1539
14.	Хімія	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
Освітня галузь "Технології"			
15.	Інформатика	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
16.	Технології	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
Освітня галузь "Здоров'я і фізична культура"			
17.	Фізична культура	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 23.10.2017 № 1407
18.	Захист України	Рівень стандарту	"Затверджено Міністерством освіти і науки України" наказ МОН від 03 серпня 2022 №698

Розділ 5. Особливості організації освітнього процесу та застосування в ньому педагогічних технологій

Соціальні перетворення в українському суспільстві докорінно змінили пріоритети в галузі освіти. Навчальний заклад потребує нових нетрадиційних ідей, теорій, що відповідали б оптимальному розвитку дитини, сучасним потребам людства. Створення ситуації успіху, сприятливих умов для повноцінної діяльності кожної дитини – основна мета, що покладена в основу технологій навчання. Незважаючи на розмаїття нововведень, основною формою організації навчальної діяльності залишається урок.

Освітній процес у ліцеї організовується відповідно до Закону України «Про освіту», інших актів законодавства, освітньої програми закладу освіти та спрямовується на розвиток і виявлення обдарувань особистості шляхом формування і застосування її компетентностей та досягнення результатів навчання, визначених державними стандартами загальної середньої освіти.

Освітній процес у закладі освіти організовується в межах навчального року, що розпочинається у День знань – 1 вересня і закінчується не пізніше 1 липня наступного року.

Тривалість канікул протягом навчального року не може бути меншою 30 календарних днів.
При визначенні гранично допустимого навантаження учнів ураховано санітарно-гігієнічні норми та нормативну тривалість уроків:

- для 1 класів - 35 хвилин
- для 2-4 класів - 40 хвилин
- для 5-11(12) класів - 45 хвилин.

Структура та тривалість навчального року, навчального тижня, дня, занять, відпочинку між ними, форми організації освітнього процесу визначена (згідно методичних рекомендацій відділу освіти Жашківської міської ради) педагогічною радою закладу загальної середньої освіти у межах часу, передбаченого освітньою програмою.

I семестр – з 01 вересня по 30 грудня 2022 року

II семестр – з 10 січня по 31 травня 2023 року

Протягом навчального року провести канікули з такими термінами:

Осінні – з 07.11.2022 по 13.11.2022

Зимові – з 31.12.2022 по 15.01.2023

Весняні – з 31.03.2023 по 02.04.2023

Рекомендовані форми організації освітнього процесу. Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки

(уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки, прес-конференції, ділові ігри тощо.

Засвоєння нового матеріалу можна проводити на лекції, конференції, екскурсії і т. д. Для конференції, дискусії вчителем або здобувачами освіти визначаються теми доповідей здобувачів освіти, основні напрями самостійної роботи. Консультації проводяться зі здобувачами освіти, які не були присутні на попередніх уроках або не зрозуміли, не засвоїли зміст окремих предметів. Розвиток і корекцію основних компетентностей можна, крім уроку відповідного типу, проводити на семінарі, заключній конференції, екскурсії тощо. Семінар як форма організації об'єднує бесіду та дискусію здобувачів освіти. Заключна конференція може будуватися як у формі дискусії, так і у формі диспуту, на якому обговорюються полярні точки зору. Учитель або здобувачі освіти підбивають підсумки обговорення і формулюють висновки.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей, крім уроку, проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності здобувачів освіти в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова конференція (для 8-11 класів) повинна передбачати обговорення ключових положень вивченого матеріалу, здобувачем освіти розкриваються нові узагальнюючі підходи до його аналізу.

Оглядова конференція може бути комплексною, тобто реалізувати міжпредметні зв'язки в узагальненні й систематизації навчального матеріалу.

Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення здобувачів освіти з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Здобувачам освіти, які готуються здавати заліки або іспити, можливе проведення оглядових консультацій, які виконують коригувальну функцію, допомагаючи здобувачам освіти зорієнтуватися у змісті окремих предметів.

Консультація будується за принципом питань і відповідей.

Перевірка та/або оцінювання досягнення компетентностей крім уроку може здійснюватися у формі заліку, співбесіди, контрольного навчально-практичного заняття.

Співбесіда, як і залік, тільки у формі індивідуальної бесіди, проводиться з метою з'ясувати рівень досягнення компетентностей.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Здобувачі освіти одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем.

Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати здобувачам освіти практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором здобувачами освіти по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Здобувачі освіти можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відеоуроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Розділ 6. Показники (вимірники) реалізації освітньої програми

Показники (вимірники) реалізації освітньої програми. Система внутрішнього моніторингу якості освітніх послуг.

Введення в Україні сучасних технологій оцінювання учнів, проведення ЗНО та ДПА навчальних досягнень учнів, упровадження в життя ідеї стандартизації в освіті потребують широкого застосування моніторингових досліджень. Це дає можливість забезпечити кожного учня інформацією про стан його навчальної підготовки та допомогти йому в корегуванні цього стану відповідно до його запитів і потреб. Моніторингові дослідження передбачають постійне спостереження за будь-яким навчальним процесом з метою виявлення його відповідності очікуваним результатам, визначення передумов для прийняття управлінських рішень і запровадження необхідних змін в освіті, спрямованих на підвищення її якості.

Внутрішній моніторинг діяльності ліцею є складовою частиною системи освітнього моніторингу, яка передбачає *збирання* (первинні дані), *оброблення* (аналіз і оцінка якості освіти), *зберігання* (формування і ведення бази даних) та *розповсюдження* інформації про стан освіти (адресне забезпечення користувачів статистичною й аналітичною інформацією), *прогнозування* на підставі об'єктивних даних динаміки й основних тенденцій її розвитку, *розроблення* науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття управлінських рішень стосовно підвищення якості надання освітніх послуг закладом та ефективності функціонування освітньої галузі в цілому, *формування* завдань, тестів іншого інструментарію для оцінки якості освітнього процесу з методичними рекомендаціями.

Під контролем у вигляді моніторингу розуміється діагностичний контроль, в результаті якого вивчаються умови, процес, результати освітньої діяльності з метою виявлення їх відповідності законодавчим, нормативно-правовим, інструктивно-методичним документам про освіту.

1. Мета моніторингу.

1.1. Отримання оперативної, точної інформації про стан результативності освітнього процесу у школі.

- 1.2. Виявлення дійсних результатів шкільної освіти і можливості на цій основі коректувати програму розвитку ліцею, прогнозування тенденцій розвитку системи навчання в закладі освіти.
- 1.3. Виявлення реального рівня кваліфікації педагогічних кадрів, їх підготовленість до вирішення інноваційних завдань.
- 1.4. Відстеження динаміки освітніх послуг, ефективність управління навчально-виховним процесом.

2. Завдання моніторингу.

- 2.1. Здійснення систематичного контролю за освітнім процесом.
- 2.2. Виявлення типових ознак успіху та недоліків управлінської і педагогічної діяльності.
- 2.3. Задоволення інформаційних запитів адміністрації й основних структур школи щодо створення прогнозів, аналітичних, довідкових матеріалів.
- 2.4. Виявлення й оцінювання відповідності фактичних результатів діяльності педагогічної системи її кінцевій меті.

3. Предмет моніторингу.

Предметом моніторингу є якість освіти і виховання як системоутворюючий фактор освітнього процесу в ліцеї.

4. Об'єкти моніторингу.

Об'єктом моніторингу є система організації навчально-виховного процесу в ліцеї.

4.1. Освітнє середовище:

- контингент тих, хто навчається;
- кадрове (педагогічне) забезпечення освітнього процесу.

4.2. Здобувачі освіти:

- ступінь адаптації до навчання учнів 1-х, 5-х, 10-х класів;
- рівень навченості (з усіх предметів);
- рівень вихованості учнів;
- рівень роботи з обдарованими дітьми;
- модель випускника, рівень її досягнення учнями школи (за ступенями навчання).

4.3. Педагогічні працівники (і класні керівники):

- рівень професійної компетентності;
- якість і результативність педагогічної роботи;
- рівень інноваційної діяльності;
- аналіз педагогічних ускладнень (через анкетування);
- самоосвітня діяльність.

4.4. Освітній процес:

- аналіз виконання програм;
- аналіз поточного та підсумкового контролю за рівнем навчальних досягнень учнів.

4.5. Соціально-психологічне супроводження навчально-виховного процесу:

- соціальний паспорт класу;
- психологічна діагностика;
- профілактична робота.

4.6. Здоров'язберігаючий аспект, безпека життєдіяльності, охорона праці.

5. Суб'єкти моніторингу.

Суб'єктами моніторингу є: адміністрація ліцею, органи внутрішньошкільного самоуправління. Кожний суб'єкт моніторингу реалізує специфічні для нього завдання.

6. Функції моніторингу.

6.1. Отримання порівняльних даних, виявлення динаміки і факторів впливу на динаміку.

6.2. Упорядкування інформації про стан і динаміку якості освітнього процесу.

6.3. Координація діяльності організаційних структур (МО, творчі групи), задіяних у процедурах моніторингу.

7. Види моніторингу.

7.1. За етапами навчання: поточний, підсумковий.

7.2. За часовою залежністю: поточний, випереджаючий.

7.3. За частотою процедур: разовий, періодичний, систематичний.

8. Напрями моніторингу:

- **моніторинг узгодження управління** (якщо школа відповідає певним стандартам в освіті, автоматично забезпечується адекватний рівень її діяльності);

- **діагностичний моніторинг** (визначення рівня академічних навичок учнів незалежно від їх особистості);

- **моніторинг діяльності** (включає заміри «входу» і «виходу» системи);

- **статичний моніторинг** (надає можливість одночасно зняти показники за одним або кількома напрямками діяльності школи, порівняти отриманий результат з нормативом і визначити відхилення від стандарту, здійснити аналіз і прийняти управлінське рішення);

- **динамічний моніторинг** (багаторазовий замір певних характеристик під час усього циклу діяльності);

- **психологічний моніторинг** (постійне відстеження певних особливостей у ході навчальної діяльності);

- **внутрішній моніторинг ефективності** (спостереження за динамікою становлення колективу, прогнозування проблем, які можуть з'явитися у майбутньому);

- **моніторинг освітніх систем** (оцінювання стану системи, в якій відбуваються зміни, з подальшим прийняттям управлінського рішення);

- **педагогічний моніторинг** (супровідний контроль та поточне коригування взаємодії вчителя й учня в організації і здійсненні **НВП**);

- **освітній моніторинг** (супровідне оцінювання і поточна регуляція будь-якого процесу в освіті);

- **учнівський моніторинг** (комплекс психолого-педагогічних процедур, які супроводжують процес засвоєння учнями знань, сприяють виробленню нової інформації, необхідної для спрямування дій на досягнення навчальної мети);

- **моніторинг загальноосвітньої підготовки учнів** (систематичне відстеження досягнення державних вимог підготовки учнів за основними навчальними дисциплінами);

- **змістовний (особистісно орієнтований) моніторинг** (динаміка особистісного розвитку);

- **моніторинг результативності освітньої діяльності** (показує загальну картину дій усіх факторів, що впливають на навчання та виховання, і визначає напрями, які потребують більш детального дослідження).

9. Форми моніторингу.

9.1. Самооцінка власної діяльності на рівні педагога, учня, адміністратора.

9.2. Внутрішня оцінка діяльності підсистем керівниками.

9.3. Зовнішнє оцінювання діяльності замовниками освітніх послуг, органами управління освітою.

10. Етапи проведення моніторингу.

10.1. Терміни проведення моніторингу визначаються планом роботи школи на рік.

10.2. Моніторинг включає три етапи:

- а) підготовчий* — визначення об'єкта моніторингу, визначення мети, критерії оцінювання, розробка інструментарію і механізму відстеження, визначення термінів;
- б) практичний (збір інформації)* — аналіз документації, тестування, контрольні зрізи, анкетування, цільові співбесіди, самооцінка тощо;
- в) аналітичний* — систематизація інформації, аналіз інформації, коректування, прогнозування, контроль за виконанням прийнятих управлінських рішень.

11. Виконавці моніторингу.

Виконавцями моніторингу є: заступник директора з НВР, керівники МО, творчих груп, інших підрозділів методичної системи ліцею, педагогічні працівники певної спеціалізації (соціальний педагог, практичний психолог та ін.), учителі-предметники, класні керівники, асистенти учителів, представники психологічної служб ліцею.

12. Критерії щодо здійснення внутрішнього моніторингу:

- *об'єктивність* з метою максимального уникнення суб'єктивних оцінок, урахування всіх результатів (позитивних і негативних), створення рівних умов для всіх учасників НВП;
- *валідність* для повної і всебічної відповідальності пропонованих контрольних завдань змісту досліджуваного матеріалу, чіткість критеріїв виміру та оцінки, можливість підтвердження позитивних і негативних результатів, які отримуються різними способами контролю;
- *надійність* результатів, що отримуються при повторному контролі, який проводять інші особи;
- *врахування* психолого-педагогічних особливостей передбачає диференціацію контрольних та діагностичних завдань;
- *систематичність* у проведенні етапів і видів досліджень у певній послідовності та за відповідною системою;
- *гуманістична спрямованість* з метою створення умов доброзичливості, довіри, поваги до особистості, позитивного емоційного клімату.
- результати моніторингу мають тільки *стимулюючий характер* для змін певної діяльності.

13. Напрями моніторингу якості освіти

13.1. Моніторинг умов функціонування освітньої системи:

- якість кадрового забезпечення;
- рівень навчально-методичного, матеріально-технічного забезпечення;
- рівень науково-методичної роботи;
- стан запровадження профільного навчання;
- рівень створення безпечних умов для учасників освітнього процесу.

13.2. Моніторинг освітнього процесу:

- рівень викладання базових дисциплін;
- стан запровадження освітніх інновацій;
- рівень реалізації виховних систем.

13.3. Моніторинг результатів освітнього процесу:

- рівень навченості учнів з предметів інваріантної частини;
- рівень соціального, психічного, фізичного розвитку особистості;
- рівень вихованості учнів.

7. Організація освітнього процесу для учнів з особливими освітніми потребами

Для дітей з особливими освітніми потребами створено умови для навчання та отримання додаткових освітніх послуг.

Особливістю освітнього процесу осіб з особливими освітніми потребами є його корекційна спрямованість (корекційно-розвиткові послуги). Освітній процес здійснюється на основі застосування *особистісно-орієнтованих методів навчання з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності* таких осіб. Передумовою у забезпеченні успішності навчання особи з ООП у закладі є *індивідуалізація освітнього процесу*.

Корекційно-розвитковий складник особистісно орієнтованого навчального плану в умовах інклюзивного навчання, спрямованого на вирішення специфічних завдань, зумовлених особливостями психофізичного розвитку учнів, реалізується шляхом *здійснення індивідуального та диференційованого підходу*.

Освітній процес у класах (1,4,6,7) здійснюється відповідно до робочого навчального плану закладу, складеного на основі типових навчальних планів. З метою індивідуалізації освітнього процесу створюються команди психолого-педагогічного супроводу кожного учня з ООП, які складають індивідуальні програми розвитку, індивідуальні навчальні плани, адаптують/модифікують навчальні програми з усіх предметів відповідно до особливостей психофізичного розвитку даних учнів.

Особам з особливими освітніми потребами надаються психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги у порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Індивідуальні програми розвитку осіб з ООП обов'язково включають *години корекційно-розвиткових занять*, спрямованих на вирішення специфічних завдань, зумовлених особливостями психофізичного розвитку учнів. Для проведення корекційно-розвиткових занять в індивідуальному навчальному плані учня передбачається тижневі години згідно з

рекомендаціями у висновку ІРЦ. Корекційно-розвиткові заняття проводять спеціалісти закладу та залучені фахівці. Особи з ООП забезпечуються у закладі допоміжними засобами для навчання. Корекційно-розвиткові заняття проводяться індивідуально, тривалість заняття – 20-25 хвилин.

Розділ 8. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА ОСНОВА ПРОГРАМИ

Лист Міністерства освіти і наук України від 19 серпня 2022 р. №1/9530-22 «Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 навчальному році»

Перелік рекомендованої МОН початкової літератури на 2022/2023 навчальний рік
Лист ІМЗО від 15.08.2022 № 22.1/10-1080 “Методичні рекомендації щодо розвитку STEM-освіти в закладах загальної середньої та позашкільної освіти у 2022/2023 навчальному році”

Лист Міністерства освіти і науки України від 10 серпня 2022 р. № 1/9105-22 «Щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2022/2023 н. р.»

Методичні рекомендації до проведення 01 вересня першого уроку: «Ми українці: честь і слава незламним!» 2022/2023 навчальний рік

Методичні рекомендації для вчителів початкових класів до проведення першого уроку в 2022-2023 навчальному році

Лист Міністерства освіти і науки України від 02 серпня 2022 р. № 1/8794-22 «Щодо діяльності психологічної служби у системі освіти в 2022/2023 навчальному році»

Лист Міністерства освіти і науки України від 27 липня 2022 р. № 1/8504-22 «Про окремі питання діяльності закладів дошкільної освіти у 2022/2023 навчальному році»

Лист Міністерства освіти і науки України від 27 липня 2022 р. № 1/8507-22 «Про організацію освітньої діяльності в закладах позашкільної освіти у 2022/2023 навчальному році»

Лист Міністерства освіти і науки України від 26 липня 2022 р. № 1/8462-22 «Про підготовку закладів освіти до нового навчального року та опалювального сезону в умовах воєнного стану»

Листи Міністерства освіти і науки України від 06.03.2022 № 1/3371-22 «Про організацію освітнього процесу в умовах військових дій»

Лист Міністерства освіти і науки України №4/1513-22 від 06.07.2022 «Про підтвердження кваліфікаційних категорій педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти»

Державна служба України з надзвичайних ситуацій № 03-1870/162-2 від 14.06.2022 року «Про організацію укриття працівників та дітей у закладах освіти»

Наказ МОН від 01.04.2022 №289 “Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти”

Наказ МОН від 30.07.2021 №868 “Про затвердження форм звітності з питань діяльності закладів загальної середньої освіти та інструкцій щодо їх заповнення”

Постанова МОЗ від 06.09.2021 р. №10 “Про затвердження протиепідемічних заходів у закладах освіти на період карантину у зв’язку поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)”

Наказ Міністерства освіти і науки України від 13 липня 2021 р. № 813 “Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти”

Наказ МОЗ №2205 від 25.09.2020 “Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти”
Наказ МОН від 8 вересня 2020 року №1115 і зареєстровано в Міністерстві юстиції 28 вересня 2020 року за №941/35224 “Деякі питання організації дистанційного навчання”
Положення про центр професійного розвитку педагогічних працівників
Концепція розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти)
Положення про сертифікацію педагогічних працівників (зі змінами від 24.12.2019 р.)
Інструкція з діловодства у закладах загальної середньої освіти

